

*Fousser
Noorus*

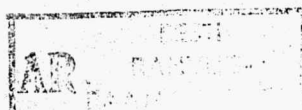
5
1940

*Piimatalituse masinaid,
või pakkematerjali,
laboratooriumitarbeid jne.*

M Ü Ü B

P-K. VÕIEKSPORT

TALLINN, SUUR-KARJA TÄNAV 23.
KAUBANDUSOSAKONNA TELEFON 446-06.

Spetsiaalne fond

TÕUSEV NOORUS

Nr. 5. 1940.

PÕLLUTÖÖKOJA VÄLJAANNE

IV AASTAKÄIK

Külvaja Kuju.

Põllutööministri rändauhind paremale maanoorteringile.

LÄHTRU MAANOORTERING SAI ESIMESENA „KÜLVAJA KUJU“.

*Mida kõike suudab viljelda maanoortering
ühel tegevusaastal.*

Aprillikuu 17. päeval toimetas Põllutöoministeriumis vastav komisjon lõpphindamist kõigist maakondadest esitatud paremate maanoorteringide hulgast parima väljaselgitamiseks, keda tunnustada üleriiklikult parimaks ja kellele määrata üheks aastaks Põllutöoministri poolt väljapandud rändauhind „Külvaja Kuju“. Hindamisel arvestati tegevust möödunud 1939. a. vältel. Põhjalikul ja üksikasjalikul tegevustulemuste kaalumisel langes vaekauss Läänemaa parima maanoorteringi kasuks ja 1939. a. tegevuse põhjal parima Eesti maanoorteringi nime ja sellega ühtlasi „Külvaja Kuju“ sai esimesena Lähtru Maanoortering.

Otsuse kallutamine Lähtru Maanoorteringi kasuks oli esmajoones tingitud ringi mitmekülgsest ja intensiivsest tegevusest maatulunduslikul ja kodumajanduslikul alal. Nii on Lähtru Maanoorteringi liikmed teostanud terve rea koduseid tööülesandeid väga mitmetes võistlusrühmades kui ka korraldanud praktiliste oskuste ja teadmiste omandamiseks eriteadlaste juhatusel terve rea kursusi. Pääle selle on Lähtru Maanoorteringis intensiivse maatulundusliku ja kodumajandusliku töö kõrval tähtsal määral rõhku pandud liikmete vaimsele enesearendamisele, samuti on pandud rõhku isetegevuse põhimõtte rakendamisele. Veel on Lähtru Maanoortering näidanud seltskondliku töö alal rohket algatusvõimet ja loonud seejuures koostöö mitme teise kohapäälse organisatsiooniga.

Ülevaade Lähtru Maanoorteringi 1939. a. tegevusest.

Lähtru Maanoortering, asutatuna 1936. aastal, töötab Märtna vallas Lähtru Hari-dusseltsi juures. Ringil oli 1939. a. 38 liiget, neist enamuse 14—19 eluaasta piirides.

Töörühmadest ja tegevusharudest on ringis 1939. a. leidnud viljelemist tähtsuse järjekorras järgmised 10 ala: naiskäsitöö, kanakasvatuse, heinakasvatuse, aianduse, kodukaunistuse, sordivõrdluskatsed, väetiskatsed, rahvatantsud, näitetegevus ja võrkpallimäng. Ringi poolt on aianduse ja kodukaunistuse sihiga korraldatud ühine vilja- ja ilupuude-põõsaste tellimine, samuti okaspuutaimede ja -seemnete ühistellimine talumetsanduse edendamiseks. Aiataöörühma poolt on toimetatud viljapuude ja karusmarjade pritsimist. Eriti elavalt on propageeritud seemnevilja puhtimist, korraldades selleks demonstratsioone ja võrdluskatseid puhitud ja puhtimata viljaseemnega. Väetise, sordivõrdluse ja mitme teise katse korraldamisest on ringis osa võtnud 22 liiget.

Loomakasvatuse aladest on osa võetud maanoorte üleriiklisest kanakasvatuse võistlusest, kusjuures võistlusettevõtetes kasvatati üles 78 kana. Mesiperesid oli liikmetel võistlusettevõtetes 12. Ringi ettevõttena töötas ka jäärjaam.

Erilist rõhku on ring pannud liikmete teadmiste ja kogemuste omandamisele kursuste, loengute ja teiste vaimsete enesearendamise vormide kaudu. Selleks on kasutatud väljaspoolt eriteadlaste abi 16 juhul. Nendest ettevõtetest väärivad nimetamist puutöö- ja vildivalmistamise kursuste, mitmete põllumajanduslikkude loengute ja raamatu-nädala aktuse korraldamine.

Ringi aktiivsest tegevusest annab kujuka ülevaate ringi ettevõtete arvuline loetelu. Nii on ringis aasta jooksul peetud 16 juhatuskoosolekut, 11 üldkoosolekut ja 18 mitmesugust muud koosolekut. Kursusi on korraldatud 3, võistlusi 5, ak-tusi 6, päevi 2, pidusid 1 ja õppereise 1. Seega kokku 63 mitmesugust

Põllutöömüinister A. Tupits annab Lähtru Maanoorteringi vanemale G. Kasterpalule üle „Külvaja Kuju“.

üritust, mis annab aastast iga 6 päeva kohta ühe ühisettevõtte.

Lähtru Maanoorteringi tegevus on olnud edukas ka eelnevatel aastatel. Nii saavutas ring 1938. a. Lääne Maanoorte Ühenduse poolt väljapandud rändauhinna aktiivsemale Läänemaa maanoorteringile. Ring on saavutanud ka 2. auhinna suurema söödakaalika kasvatamise võistlusel. Olgu veel nimetatud, et möödunud aastal omandas ring endale ka lipu.

Edukalt tegutsenud Lähtru Maanoorteringi vanemateks ja ühtlasi ringi hingedeks on kohalik kutseharidusega põllumees Gustav Kasterpalu ja algkooliõpetaja Marta Kukkur. Ringi juhatusse möödunud tegevusaastal kuulusid esimehena Vello Valing, kirjatoimetajana

Helmi Siimon ja kassapidajana Volde-
mar Jänes.

Kuidas selgitati parim maanoortering.

Parima maanoorteringi selgitamiseks ja „Külvaja Kuju“ väljaandmiseks on välja töötatud eri-statuut. Selle järgi hinnatakse ringi tegevust 6-st seisukohast, nimelt 1) tegevust noorte organiseerimise alal, 2) vaimset enesearendamise tööd, 3) tegevust praktiliste oskuste omandamisel, 4) koduste tööülesannete läbiviimist, 5) seltskondlikku tegevust ja 6) ringi asjaajamise korraldust.

Ringide tegevuse hindamist toimetatakse kolmes järgus: konventide, maakondade ja üleriigilises ulatuses. Esialgselt ringide tegevuse hindamist toimetab põllumeeste konvendis komisjon, kuhu kuulub esimehena kohalik maatulundus-

konsulent ja liikmetena konvendi noortevanem ja üks konvendi juhatuse poolt määratud isik. Konventides paremaks osutunud maanoorteringide hulgast selgitab komisjon, kuhu kuulub esimehena maakonna maanoorte vanem ja liikmete maakonsulent ja maakonna maanoorte instruktor, parema ringi maakonnas. Lõplik üleriikliku parima maanoorteringi selgitamine, kes saab aastaks „Külvaja Kuju“, toimetatakse maakondades paremateks osutunud maanoorteringide hulgast. Viimasesse hindamiskomisjoni kuuluvad Põllutöeministri, Põllutöökoja ja Üleriikliku Maanoorte Vanema esindajad. Käesoleval aastal kuulusid lõpphindamise komisjoni Põllutöeministri esindajana Põllumajanduse osakonna direktor agr. K. Liidak, Põllutöökoja esindajana Põllutöökoja Ajakirjade Talituse juhataja agr. E. Nugis ja Üleriikliku Maanoorte Vanema esindajana Põllutöökoja maanoorte sekretär R. Paglant.

Mida taotleb „Külvaja Kuju“.

„Külvaja Kuju“ ülesanne on ergutada maanoorteringe nende töös ülesseatud sihtide saavutamisel. Teadmine, et ühenduses „Külvaja Kujuga“ maanoorteringi tegevus kuulub igal aastal arvustamisele ja hindamisele juhtivate tegelaste poolt, paneb ringi juhtidele kui ka kõigile liikmetele senisest suurema moraalse kohus-

Lähtru Maanoorteringi vanem
G. Kasterpalu
nähtuna läbi J. Kangro prilli.

tuse ringi tegevuse edukaks väljaarendamiseks.

„Külvaja Kuju“ eriline siht seisab aga maanoorteringide tegevuse mitmekesistamises. Maanoorteringi tegevuspõld on väga laialdane. Ei ole suur kunst mõnda üksikut ala sääl eeskujulikult välja arendada. Sääljuures võivad aga mitmed maanoortele väga olulised alad hoopis käsitlemata jääda. „Külvaja Kuju“ statuudi kohaselt leiavad aga hindamist üksikult kõik alad, mis maanoorteringi ülesanneteks on ette nähtud. Kui on maanoortering küllaldaselt rõhku pannud maatulundusliikude tööettevõtete läbi viimisele, kui on püütud liikmetele anda tarvilikke praktilisi kogemusi, kui on leidnud ringis rõhutamist liikmete vaimne ja seltskondlik kasvatus, kui ringis on korralik ja terve asjaajamine ja kui ring on püüdnud oma töösse kaasa tõmmata kõiki ümbruskonna noori, siis on alles tema tegevus täiuslik ja iga niisugune maanoortering on juba tõsiseks kandidaadiks „Külvaja Kuju“ saavutamisel.

Maakondades paremateks osutunud maanoorteringe.

Möödunud aasta tegevuse põhjal esitati maakonna hindamise komisjonide poolt paremate maanoorteringidena kandidaatideks üleriikliku parima maanoorteringi nimele ja ühtlasi aspirantideks „Külvaja Kuju“ saavutamiseks järgmised maanoorteringid:

1. Virumaalt — Peeri Maanoortering;
2. Järvamaalt — Koigi Maanoortering;
3. Harjumaalt — Kehina Maanoortering;
4. Läänemaalt — Lähtru Maanoortering;
5. Saaremaalt — Jõiste Maanoortering;
6. Pärnumaalt — Vändra I Maanoortering;
7. Viljandimaalt — Uusna Maanoortering;
8. Tartumaalt — Kivijärve Maanoortering;
9. Valgamaalt — Helme Maanoortering;
10. Võrumaalt — Kasariitsa Maanoortering;
11. Petserimaalt — Lugi Maanoortering.

Pääministeri asetäitja siseminister A. Jürima ja põllutööminister A. Tupits Lähtru Maanoorteringi juhatuseliikmete keskel pärast auhinna üleandmist.

Seisavad vasakult: dir. K. Lüidak, Linda Kõrgesaar, Marta Kukkur, K. Taimla, Helmi Tiki, H. Talvoja, Pääministeri asetäitja siseminister A. Jürima, V. Jänes, Helmi Siimon, põllutööminister A. Tupits, Põllutöökoja maanoorte sekretär R. Paglant ja Lähtru maanoorteringi vanem G. Kasterpalu äsja üleantud rändauhinna.

„KÜLVAJA KUJU“ ANTI LÄHTRU MAANOORTELE ÜLE.

Põllutööministri A. Tupits'i kutse kohaselt ilmusid neljapäeval, 9. mail Lähtru Maanoorteringi esindajad Tallinna „Külvaja Kuju“ vastu võtma. Kuus ringi juhatusliiget — kolm päikesest pruunistunud energilist noormeest ja kolm rahvariides tublit näitsikut — koos ringivanemate G. Kasterpalu ja õp. prl. M. Kukkur'iga sammusid kella 10-ks Põllutööministri kabinetti, kuhu selleks puhuks olid kohale ilmunud ka Ülemaaline Maanoorte Vanem Pääministeri asetäitja Siseminister A. Jürima ja lõpphindamise komisjoni liikmed.

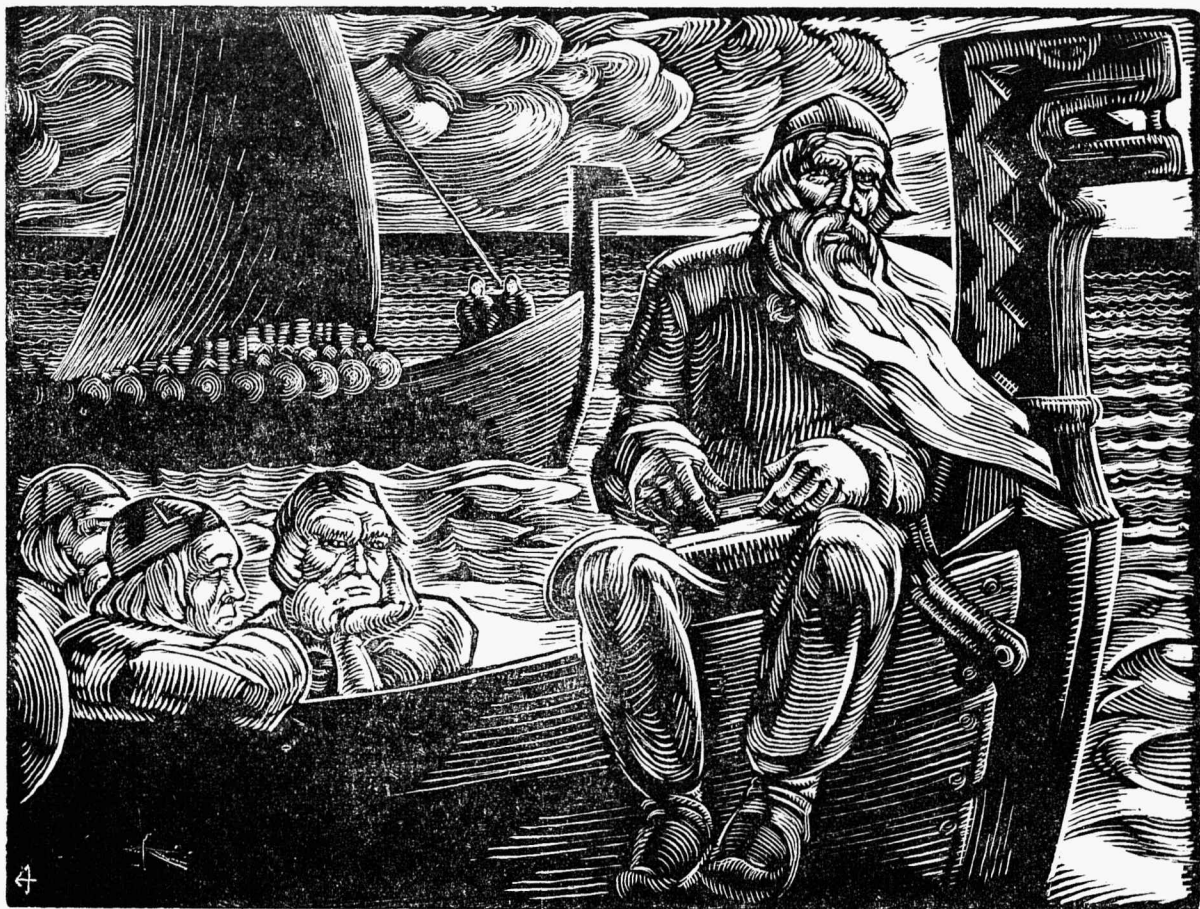
Auhinna üleandmisel pöördus minister A. Tupits noorte poole lühikese kõnega, milles ta ütles kokkuvõttes järgmist:

„Mina palusin meie maanoorte liikumise juhte ja Lähtru maanoorte tegelasi siia, et anda üle Lähtru Maanoorteringile,

kes tunnustatud paremaks maanoorteringide hulgas, rändauhinna „Külvaja kuju“. Meie

maanoorte liikumine on lühikese ajaga kasvanud suureks ja võimsaks;

tema liikmed teevad tõsist ja suurt tööd meie maanoorte kasvatamisel, arendades algatusvõimelisi iseteadlikke kodanikke, häid isamaalasi ja tublised põllumehi. Vabariigi President, Vabariigi Valitsus ja Põllutööministeerium hindavad kõrgelt seda tööd, mida teevad maanoored. Palju tänu teile selle hoole ja vaeva eest, mis teie olete näidanud maanoorte liikumise arendamisel. Põllutööministeerium omalt poolt soovib, et see liikumine ja tema töö tulemused järjest kasvaksid. Et hinnata seda suurt tööd, määrasingi mina rändauhinna, mis välja antakse üle riigi pa-

E. Järv'e puulõige.

LAULIK.

remaks osutunud maanoorteringile, seekord Lähtru Maanoorteringile.

Mul on hääd meel tervitada teid, Lähtru maanoorte esindajad, selle auhinna esmakordsel võitmisel. Ühtlasi soovin teile edaspidiseks püüdlikkust, edu ja õnne ning hääd kordaminekut teie töös."

Auhinda üle andes avaldas Põllutöominister A. Tupits veel soovi, et kõik teised mitusada maanoorteringi püüaksid võita Lähtru maanoortelt seda auhinda, ning Lähtru maanoortele omakorda õnne selle kaitsmiseks.

Auhinna võttis vastu ringivanem G. Kasterpalu, kes tänas Põllutöominister A. Tupits'it auhinna eest, märkides, et

Lähtru maanoored oskavad hinnata neile määratud auhinna tähtsust ja püüavad töötada edasi kogu jõuga, et teenida oma rahvast ja maad.

Auhinna saajaile soovis õnne ka Üleriiklik Maanoorte Vanem. Pääministri asetäitja Siseminister A. Jürima, märkides, et tal on hääd meel, et auhind läks just Läänemaaale, kus maapind juba nõuab enam tööd kui mõnes teises maakonnas.

Auhindamiskomisjoni poolt soovis noortele edu dir. K. Liidak, märkides, et auhinna määramisel Lähtru Maanoorteringile on eriti arvesse tulnud just ringi isetegevus.

Maanoorte töölaul.

M. Raud.

Ju kevad jälle kutsub meie käsi —
ei keegi tööta rahu saa!
Ja meie rõõmus noortering ei väsi —
meil elu ees kui uudismaal!

Nii kevad kõiki kutsund ajast-aega,
et tule vaole, künnimees!
Veel põllud kive läis ja pooleks paega
ning nüüd külmast põhjavees.

Ja kündes, külvimaadelt kive kandes
läks tööle põlve järgi põlv.
Ning lõikajale heldelt saaki andes
tõi tänu iga nurmenõlv.

Töökangelastest kadunutest vestab
veel iga samm me mail ja teil.
Kuid sama võitlus igavesti kestab
ja sama võitlus kestab meil.

Ja sama võitlus kutsub meie käsi —
ei keegi tööta rahu saa!
Ja meie rõõmus noortering ei väsi —
meil elu ees kui uudismaal!

Kevadtuultega.

Aare Niinemägi.

Nüüd tuuled toovad uljast päikselendu
Ja taltund külkeist murravad
Taas vabaks, õitsmisele kodurandu.
Päev heledaks ja kauniks saab.

Ah, jälle kostuvad mu kõrva naerul
Nood meelitavad kevadveed —
Ja jälle sulpsatavad järvel aerud
Ja rõkkab laulust külatee...

Ja pahiseden kaldakividele
Toob kevadvete laule voog — — —
Siit paate lendab lainterividele
Ja mängleden kaob tuultehoog.

Oo, rõõmsad veed, teilt kostub tuhat huiget
Hõisk tulvub rannult rannule...
Oo, paadikesed, teie valged luiged,
Mu mõtted viite kaugele...

Kas näed! Ju läitunud on lembes toomed
Ja külvajat taas kannab muld — — —
Ja põllul, sääl, kus talur heidab seemet,
Nii rõõmsalt päike puistab tuld...

II üleriigilised maanoorte suvipäevad

peetakse tänavu suvel Tallinnas.

Kui põllumees on lõpetanud viljapõllu kokkupanemise, seisatab ta ja pilku üle tehtud töö heites, tunneb hetke rõõmu selle üle. On aga lõpetatud pikem tööjark: kui on sügisel viljad koristatud, pekstud ja terad talvevaruks salvedes, siis on põllumehel põhjust pikemalt töös peatuda, järele vaadata oma töö tulemusi, selle üle rõõmu tunda ja ka pidutseda, sedamööda kuidas on kellegi iseloom ja temperament.

Samasugune on lugu ka üleriikliku ulatusega organisatsiooni töös ja elus, nagu seda on Eesti maanoorte liikumine kogu oma laialdase ringidevõrguga. On siin päev päeva ja kuu kuu kõrval tõhusat tööd tehtud, siis tekib väike põhjus tagasi vaatamiseks tehtud tööle. Seda tehakse kokkutulles ja pidutsedes piiratud piirkonna ulatuses. On aga seda ülesehitavat tööd tehtud ühisel sihil ja üksteise õhinal rea aastate vältel, siis on juba põhjust suuremateks pidustus-teks ja seda tehakse terve organisatsiooni, seega üleriiklikus ulatuses.

Maanoorte organisatsiooni töö ja tegevus on viimastel aastatel olnud eriti silmapaistev. Maanoorterigid on teinud suurt tööd oma liikmete teadlikkudeks ja kultuurseteks Eesti põllumeesteks ja perenaisteks kasvatamiseks. Maanoorterigide konvendi ja maakonna ulatuslikud ühendused on sellejuures tublisti kaasa aidanud, mis on mitmeti kergendanud Põllutöökoja sellesuunalist tööd. Kogu sellele ühisele ülesehitavale tööle on järjest rohkem maanoorsugu tihedalt kaasa tulnud, nii et organiseeritud maanoorte pere ulatub praegu juba üle 15.000-de.

Kuna seega Eesti maanoorte liikumine on läbi teinud uue tähtsa arenguastme, pidas Põllutöökoja juhatus vajalikuks seda tähistada tänavu maanoorte üleriigilise kokkutulekuga — **suvipäevadega, mis otsustati pidada 3. ja 4. augustil Tallinnas.** Suvipäevadel leiaks üht-

lasi aset maanoorte töövõistlused ja suuremad pidustused.

Suvipäevade siht ja mõte on anda kõigile meie organisatsiooni kuulujatele ülevaadet ja kujutust maanoorte liikumise ulatusest ja selle saavutustest. Ühtlasi suvipäevadel toimuvad võistlused peavad selgitama tublimaid mitmesugustelt töö- kui ka vaimsetelt aladelt, mis leiavad viljelemist maanoorte ringides.

Maanoorte suvipäevade pidustusi kutsub jälgima Vabariigi President, Vägede Ülemjuhataja, Vabariigi Valitsus, juhtivaid tegelasi mitmetelt aladelt ja ka naaberriikide maanoorte organisatsioonide juhid. Pidustused ise toimuvad meie pealinna rohkearvulise elanikkonna silme all. Seega on veel maanoorte suvipäevade pidustuste ülesanne anda ülevaadet meie riigi juhtivatele isikutele, välismaa maanoorte juhtidele ja maanoorteliikumisest eemal seisjatele Eesti maanoorte võimsast perest, nende tööst ja saavutustest.

Maanoorte suvipäevade korraldamiseks ja läbiviimiseks määrati Põllutöökoja juhatase poolt toimkond, kes on suvipäevade ettevalmistustega juba alustanud. Suvipäevade korraldavas toimkonda kuuluvad: suvipäevade üldjuhataja Põllutöökoja abiesimees P. Mänik; üldjuhataja abid R. Paqlant ja F. Sööt; majandusala juhataja J. Tobias; esinemiste juhataja E. Idla, tema abi Emmi Tõkke; korteri ja transpordiala juhataja F. Luht; informatsiooniala juhataja A. Talvoja; toitlustamise juhataja Hilda Paqlant; võistluste juhataja E. Nugis; tehniliste korraldustööde juhataja G. Verret ja samitaarala juhataja dr. Pihlak.

Suvipäevade kava on üldjoontes järgmine: 2. august ja laupäeva, 3. augusti hommikupoolik on pühendatud töövõistluste läbiviimiseks ja mass-esinemiste harjutusteks. Laupäeval, 3. au-

Ülev hetk esimestel maanoorte üleriigilistel suvipäevadel 1937. aastal. — Rii- givanem K. Päts koos haridusministri A. Jaaksoni ja üleriikliku maanoorte vanema A. Jürimaga sammuvad läbi maanoorte spa- leeri pidustustele.

gusti pärastlõunal on ettenähtud staadionil lippude pidustus, Ülemjuhataja kindr. J. Laidoneri kõne, Ülemaalise Maanoorte Ühenduse lipu õnnistamine ja mitmesugused ühis-esinemised. Laupäeva õhtul korraldatakse näitusväljakul suurem rahvapidu, kus esineb päevakohase kõnega Üleriiklik Maanoorte Vanem siseminister A. Jürimägi ja kus mitmete esinemiste kõrval leiaks aset ka suurejooneline ilutulestik. Pühapäeva, 4. augusti kavas on hommikupoolel lippudega rongikäik Vabadusväljakult Kadrioru lossi ette, kus marssitakse mööda Vabariigi Presidendist. Pühapäeva pärastlõunal leiab staadionil aset suvipäevade suurim pidustus, kus loodetavasti maanoorte esineb kõnega ka Vabariigi President ja Pääminister. Sellel pidustusel leiavad aset ka laulu- ja muusikaettekanded ning võimlejate, rahvatantsijate ja rahvapillimeeste esine- mine ning töövõistluste sangarite austamine.

Maanoorte esinemised suvipäevade pidustustel.

Võistlustest leiavad suvipäevadel aset künni-, kraavikaevamise, lüpsi- ja kõnevõistlused. Kõik need võistlused toimuvad üleriikliku maanoorte meistri nimele, kusjuures võistlema pääsevad maakondade parimad. Maakondade pari-

mate selgitamine toimub õppelaagrites ja maanoorte kokkutulekul.

Suvipäevade pidustuste kavas on ettenähtud võimlemine ja rahvatantsu mass-esinemised, laulukooride ühisesinemine ja muusikakooride ning rahvapillimeeste esine- mine.

Võimlemine toimub eraldi meestele ja naistele, kusjuures ettekandmisele tulevad pääasjalikult II Eesti Mängude harjutused. Rahvatantsudest tulevad ettekandmisele mõned üldtuntud tantsud ja neile lisaks mõned kergelt õpitavad ja huvitavad vähetuntud rahvatantsud.

Täpsed juhised võimlemise ja rahvatantsude õppimiseks saadetakse maanoorterühmadele kätte lähemal ajal. Ka tulevad suvipäevade võimlemisharjutused ja rahvatantsud õppimisele maanoorte õppelaagrites vastava ala instruktorete juhatusel. Suve kestel korraldatakse ka nende õppimiseks konvendipiirilisi kokkutulekuid.

Lauludest tulevad suvipäevade pidustustel üldlaulukoori poolt ettekandmisele: 1. „Eesti lipp“ — E. Võrk, 2. „Põhjaranna raudne rahvas“ — M. Lüdigi (noote saab Põllutöökojast à 5 senti), 3. „Õitse maa ja müha meri“ — Zeiger, 4. „Murrannikmaa“ — M. Saar, 5. „Midrilinnu mäng“ — A. Vedro, 6. „Kanga kudumine“ — E. Oja ja 7. „Kevade marss“ — K. A. Hermann.

Metsavaht Karuõotsik ja kägu.

Kui kägu tuleb raagus metsa,
on karta halba viljaaastat.

Rahvatarkus.

Mõtlen: võtan kord ka kätte sule —
eks tast miskit ikka välja tule.
Mina, Karuõotsik, Kükamäe vahtkonnast,
tahan pisut avaldada ennast.

Ei ma jumal-teab mis endast arva,
kuid võin süiski öelda — leidub harva
minuväärset uljast metsavahti,
kes teeb tööd, teab seadust, peab jahti,

püüab vargaid, toidab peret — kõike hästi,
ja kõik tip-top nõnda, nagu kästi.
— Jutustan, mis lugu äsja juhtus,
kuis üks paha asi jälle luhutus.

Kevadhommik. Magusat teen tukku.
Äkki kuulen läbi une: „Kukku!“
Jahmatades ärkan, voodist kargan:
kas on kirvehoobid metsavarga?

Kahman siis kalendri metsamehe,
pööran lehe, pööran teise lehe...
Võtaks kuri! Kües on tõesti maikuu,
kevadest kuid pole veelgi maiku!

Vasak kõrv lööb järsku a'ama vilets:
Karuõotsik, palgamaa on vilets,
vili kasvab nagu pähaokas —
nüüd on seegi viletsake mokas!

Naine tatsab väljas lauda vahet
kasukas... Ja maas on valget rahet...
Lauda tagant, nü et kõrvad lukku,
kostab aga: „Kukku! Kukku! Kukku!“

Mõistan siis: uut tuleb jälle vaeva.
Karuõotsik, häda, häda aeva!
Päästa näljast perekond ja maja!
Tee, mis teha võimalik ja vaja!

Teate — tüli, riidu ma ei taha...
Jutud, mis on vaja, rüügin maha
rahulikult... Seadus, distsipliin
ja nii edasi... — Nii teen ka siin.

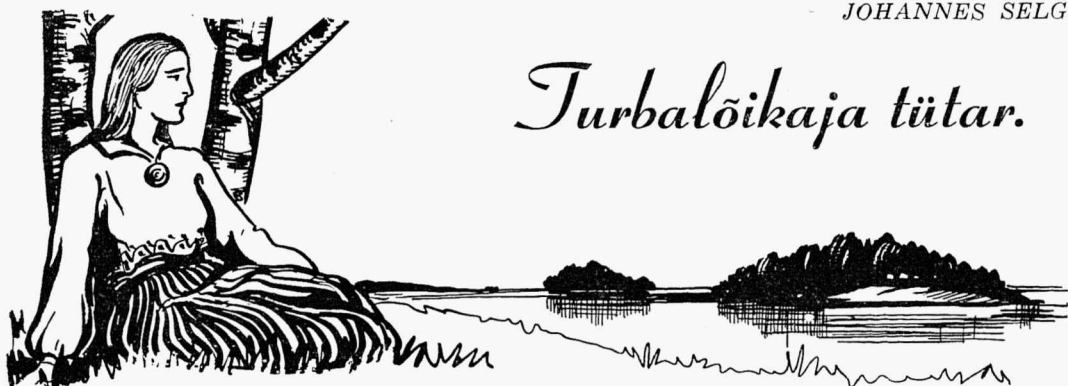
Lühen, ütlen leebelt: „Kukulind!
Oled sõber, — kuid ma palun sind,
sa ehk seniks siitpoolt ära lähed,
kuni puudele on kasvand lehed.

Aga mis teeb kägu? Ta ei kuule!
Lärmab edasi... Puult lendab puule. —
Nagu inimene! Räägid asjalikku,
saad veel tõgada ja naerda näkku!

Küratan siis ametlikult: „Kägu!
Metsakahjur! Hoiä oma nägu!
Metsaseadus! Paragraaf! Punkt kolm!
Ubiraissa! Kao kui tuhk ja tolm!“

Koju karjun: „Muri, võts-võts, võta!
Naised-lapsed, Kükamäe eest sõtta!“
Püssi päästikuule tõukan käe...
Kärts! ja põmm! käib läbi Kükamäe.

Turbalõikaja tütar.

Ligikaudu sada kaksikümmend viis aastaringi on sellest juba tagasi, kui suurte soodega ning metsadega piiratud Männikuru külas nähti viimast korda Turba-Toivat.

Agas jutud Toivast, tollest kummalisest turbalõikajast, pole sääl vaibunud veel tänapäevani ja Männikuru vanad taadid ning eided usuvad, et võib-olla Toiva tuleb ühel kevadel koos kurgedega uuesti tagasi Männikuru külla, ehkki tema saun, kus ta veetis tavaliselt suvesid, on varisenud juba maatas ja ahervarred pea täiesti kadunud kõrgesse rohtu.

Sest Turba-Toiva oli mees, kes armastas täpsust.

*Vaata siis, kus ehmus kurku okka!
Vaat' kus juba oskas hoida nokka!
— Nii ta viisakalt lööb tuule sappa
ja kaob ära — alla Kudru rappa.*

*Hoiatan veel takku: „Enam et sa,
kurinahk, ei tule raagus metsa!“
Perelapse panen hoidma valvet.
— Sügisel pean saama täied salved!*

*Läh'vad päevad. Ma teen külvid maha.
Mets on lehis. — Laulgu nüüd, kui tahab!
— Nii mul tuli kägu lehis puusse.
(Läbisõit ei puutu küsimusse!)*

*Tõsi — ega ei või vaeva säästa,
kui on ennast vaja hädast päästa!
Ning see lugu, lisan lõpetuseks,
olgu teistelegi õpetuseks.*

Igal kevadel, kui mets juba otsast lehtima hakkas ja lõunast kohale jõudsid esimesed külvikurgede parved, tuli ka Turba-Toiva Männikuru külla. Tuli ikka omal harjunud viisil: suur hall, niinekoorest nõõridega kokkukõidetud komps turjal, okslik, kadakane kepp käes, ja pääs vana, igavesti luitunud lambanahkne läki-läki. „Turba-Toiva juba tuli, nüüd on paras aeg hakata otra külvama“, ütlesid siis tavaliselt Männikuru peremehed. Toiva aga läks otsemat teed üle kevadiste põldude, — olid tal ju kõik piiripeenrad ning jalgrajad tuttavad, — oma õlgkatusega onni, mis asetses ühe Männikuru küla peremehe heinamaaserval põliste tammede all, — ja varsti teatas katuse olviaugust pikkamisi kerkiv suits, et peremees oli taas kevadist korda koju jõudnud ja nüüd võis turbalõikamine peatselt alata.

Kuhu aga Turba-Toiva igal sügisel läks ja kust ta tuli — seda ei teadnud keegi. Aga igal sügisel, kui kured kurvalt kruuksudes lendasid lõuna poole, sulges Toiva taas oma onni ukse ja varsti võidi näha ümbruse taredest, kuidas ta, ise veidi külmus oma koorma all, liikus pikil sammul lähedase metsa poole, mille tagant algas lõpmata suur laas, raba ning metsajärved. Mõned, kes olid Männikuru küla üksinduses elades harjunud ebausuga, ütlesid, et Turba-Toiva polevatki inimene. „Metsavana on ta“, ütlesid säärased, „ja kui ta on hästi sügavale laande läinud,

siis tikub ta puukoore vahele ning jääb sügavasse unne kuni kevadeni, mil päikese soojad kiired ta jälle muudavad erksaks ning painduvaks“.

Muidugi, leidus ka neid, kes selliseid luulejutte ei uskunud, kuid ka nemad ei osanud seletada, kuhu Toiva igal sügisel kadus ja kust ta igal kevadel tuli. Kord oli küll üks julge noormees Toivale järele hiilinud, kui viimane sügisel lahkus Männikurust, kuid nagu ta hiljem seletas, viinud Toiva tee pimedasse metsarägastikku, umbsesse rõskusse ning hämarusse, nii et ta otsustanud enne tagasi pöörata, kui tulnud tee jäljed täiesti kadunud on ja ta kõige otsimise pääle vaatamata ei leiakski enam üles Männikuru küla.

Nii jäi Turba-Toiva talvitumispaik Männikuru elanikele saladuskatte alla ja ebausklikud, luulelise vaimuga külaelanikud aina mõtlesid välja ikka uusi ning kummalisemaid seletusi Toiva olemuse ning eluviiside kohta.

Saabus aga suvi, läksid ilmad päris tõsiselt soojale ja vesi metsajärvedes, tiikides ning lompides hakkas lõhnama mererohu järele, siis alustas Toiva oma tööd. Tema oli ju turbalõikaja ja ta oli turvast lõiganud juba sellest ajast sääl Männikuru külas, kui nooremad inimesed mäletasid. Taludel oli sääl palju hääd turbamaad, turvas oli kuiv, pekine ning peaaegu must, ainult vett oli maapinnas palju, nii et turbaaugud pärast lõikuse lõpetamist üsna varsti vett täis valgusid. Turvast oli aga vaja ja Toiva ei hoolinud veest. Tema lõikas sääl rabarinnakul päevast-päeva neid raskeid, läikivaid, otsekui pigiseid turbakamakaid lahti ja pildus kaldale, kust talurahvas nad korralikult kuivama ning tuulduma asetask. Ja kui Toiva ühel talul lõikuse oli lõpetanud, siis siirdus ta jalamaid teise peremehe turbamaale.

Mõned vanad naised, kes vahel all rabamaal käisid Toiva lõigatud turbaid tuuldumishunnikuisse ladumas, rääkisid, et nad olevat näinud, kuidas Toiva, solistades pruunikas rabavees, hammustanud ahnelt suuri suutäisi turbapätsi küljest ja purenud seda nagu leiba. Oli

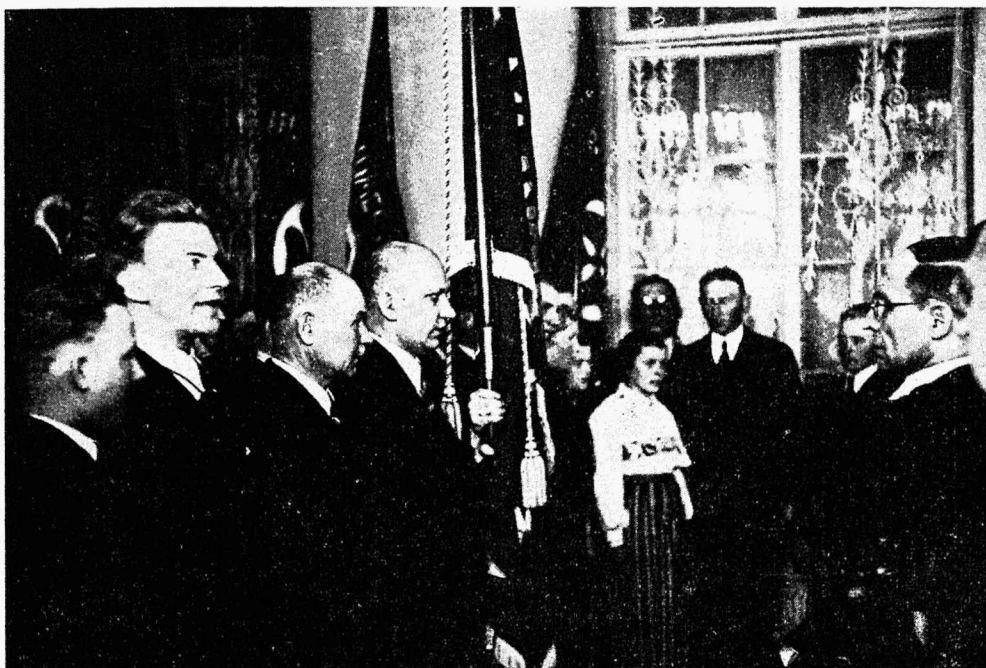
neid, kes säärast kentsakat juttu uskusid; oli neid, kes ei uskunud, aga kõige enam vastas tõeale küll vist tolle Männikuru noorperemehe Kaspari jutustus, kes oli näinud, kuidas Toiva turbatükiga, seaseemel, et viimast süüa, oma ot-saesist ja nägu oli hõõrunud, et en-nast sel teel veidi jahutada.

Jutud turbasöömisest võisid tulla ka sellest, et Toiva kunagi ei käinud taludes söömas, nagu seda tegid teised tööinimesed, päevilised ja mõned juhulikud turbalõikajad. Tema oli ikka oma söögi pääl, kuid sedagi ei võtnud ta kunagi teiste nähes.

Turba-Toival oli hää tervis. Juh-tus tihti nii, et Toiva alustas juba hom-mikul päikesetõusuga tööd, töötas hom-mikust keskpäevani ja keskpäevast hil-lisõhtuni, ilma et ta oleks vahepääl puhkust vajanud. Mõned olid teda küll vahel näinud turbaaugus istumas, olles ise kaelast saadik vees, kuid need olid siiski kinnitamata kuuldused. Kindel oli igatahes see, et Toiva ei käinud kunagi oma tööpäeva kestel turbaaugust väljas ja teda kuuldi vahest sääl solis-tamas isegi siis, kui päike juba maga-ma oli läinud ja kuu vaskpunane sõõr oli kerkinud metsa sakilise harja ko-hale.

Toiva oli kummaline vanamees, — sellega olid kõik inimesed Männikurus ühel nõul. Aga turbad lõikas ta oiva-lised.

Õeldakse, et iga kunst tahab õppi-da ja iga amet harjutada, nii on ka säärase näiliselt lihtsa tööga, nagu seda on turbalõikamine. Sest kui teised Männikurus turbaid lõiganud mehed olid vaid lihtsad turbamurdjad, siis Toiva oli nende kõrval sõna tõsisem mõttes turbalõikamise kunstnik. Kui teiste lõi-kajate turbad sarnanesid tihtipääle suur-tele, kandilistele pätsidele, siis Toiva omad olid kõik nagu ühe mõõduga võetud, teravalõikelised, sirgete nurka-dega, paraja paksusega ning mitte kunagi liiga ülearu vett täis. Toiva tun-dis soopinda ja hakkas just säält tur-vast välja võtma, kus see osutus kõige väärtuslikumaks. Räägiti sedagi, et Toiva turvastel olnud hoopis valusam

Konventide maanoorte vanemad ja ringide esimehed annavad liputootust Harju maanoorte päeval Tallinnas.

tuli kui teiste meeste lõigatuil, ja nad püsinud kaua kuivad ega pudenenud kunagi peeneks puruks, nagu seda juhtunud tihti muude turvastega.

Oli aga Toival päevatöö tehtud, siis ta võttis oma labida ning kõmpis otsejoores üle põldude ning heinamaade oma üti suunas, mis lõimitas madalana ning viltuvajununa otsekui mutimullahunnik heinamaaserval kõrgete tammede all. Pühapäeviti aga, mil töö seisis, nähti Toivat tihti kõrvalisis heinamais mitmesuguseid taimi korjamas. Tema hoidus inimeste eest kõrvale, kaldus üksindusse, ja kui keegi just meelega läks tema juure, et huvist kummalise turbalõikaja vastu sellega pisut vestelda, andis Toiva nii lühikesi ning ükskõikseid vastuseid kõigile esitatud küsimustele, et küsija varsti käega löi ja lahkus. Mõnele küsimusele ei vastanud ta aga üldse ja nii ei tulnud tema kõnetamisest ka kunagi midagi välja.

Sellest siis vast ka tuligi, et Toiva jäeti viimaks hoopis rahule, sest mida sellega ikka rääkida, kes ise ei räägi. Temaga harjuti, nagu olid harjunud Toivaga Männikuru vanemad inimesed ja möödus aastaid, ilma et vana turbalõikaja oleks kellelegi ette puutunud, välja arvatud vanade naiste jutud, millele aga külas mingit tähtsust ei antud, sest neid oldi juba küllalt kuuldud.

Ainus, kellega Turba-Toiva pikemat juttu ajas, oli Huntsaare Kaspar, vaevu kahekümneviiene, suure, üle küla kõige jõukama Huntsaare talu ainus pärija. Kaspari isa Madis raputas küll vahel selle isevärki sõpruse üle kaheldes pääd, kuid vahele ta ennast ka ei seganud, sest eks olnud poeg juba täismees, kes teadis ise, mida ta tegi ja kellega rääkis. Huntsaarel oli palju turbamaad ja Toival Huntsaare soos palju tööd. Muidu aga venis elamine tolles kõrvalises kolkas, soode-

ga ning järvedega muust maailmast lahutatud Männikuru külas oma tavalist igavat viisi ja kõik olid selle igavusega harjunud ega mõistnudki paremat tahta. Kuid siis pidi juhtuma nii, et just Turba-Toiva läbi tuli Männikuru järsku lõpmata palju elevust, arutamist ja isegi õudust.

Lugu ise, mis kogu külale hiljem palju rääkimist, arutamist ning pelgamist tõi, algas hoopis süütust ja kõigi poolt oodatud jaaniõhtust.

Männikurus oli kombeks igal jaaniõhtul väikesel, kuid imesiledal Mehiste mäel jaanituld teha, mille ümber siis kuni hommikuni pillerkaaritati, tantsiti ning kaasitati, kuna noored poisid vedasid leekide sõbraliku puna paistel vägikaigast, maadlesid ning tõstsid kive, poisikesed aga pildusid kaikkaid alla pisikesse soojärve ja hüppasid endi julgust näidata tahtes läbi tule, kui suured leegid juba vaibunud olid.

Jaaniõhtul ei puudunud ka ümbruskonna piigad, kes selleks tähtsaks peoks rõivastusid alati endi parimaisse hilpudesse, et hulga seast välja paista — ja nii mõnigi piiga oli sedaviisi Mehiste mäelt endale tulevase leidnud.

Tolgi korral, millest jutt kõneleb, ehtisid endid paljud nägusad piigad Mehiste mäe jaoks, endil südamed areldi põksumas, sest vaevalt juhtus, et jaaniöö hämaruses tuld tagasi koju ilma suudluseta mõnelt armsalt reipalt noormehelt. Sest kui päevast-päeva tehakse rasket tööd, ilma et vahepääl oleks mingisugust meelelahutust, siis jaaniõhtul püüti väheste tundide kestel see kõik kuhjaga tasa teha. Hing otse kippus igatsema ning ilutsema tule punetavas kumas, milles oli nii palju salapärast võlu ja õnnetunnet.

Tol jaaniõhtul, mil Turba-Toiva lugu algas, oli Mehiste mäel väga palju inimesi koos, sest õhtu oli soe, kuiv ning pilvitu, ja kes tahtis siis sel tähtsal ajal kodus istuda. Koju jäid ainult tudikesed, väetid lapsed ning haiged; teised kõik, kes aga suutsid, läksid jaanitulele; vanemad inimesed vaatama noorte nalja, noored aga iseendid teis-

tele näitama. Siis helkisid ning kõrisesid noorte tüdrukute hõbeheded, pragisev tuleriit paiskas kõikjale sooja, virvendavat kuma ning kannel helises üha tugevamini mängija põlvil, kuni tantsulugu järgnes tantsuloole ja paar paari järele hakkas keerutama liivasel sõõril. Vanemad mehed aga istusid piipu popsutades tule ümber ja ajasid omavahel juttu, kuna naised, käed vaheliti põlledel all, ei saanud tantsijailt silmi lahti. Pandi hoolega tähele, kes kellega kõige enam tantsib, kes kellegi sara-puupõõsaste-vahelisele teerajale jalutama viib, et siis hiljem arutada, millised paarid lähemas tulevikus võidakse kihelkonnakiriku kantslist maha hõigata.

Tuju oli kõigil hää. Isegi kaljavaat oli toodud mäele ja asetatud pukide peäle, kust igaüks võis oma janu kustutada. Kannel helises alalõpmata ja tantsulugu järgnes tantsuloole, ainult Huntsaare Kaspar, kellega Luha Tiiu, küla nägusaim ning rikkaim peretütar, juba kolmandat puhku tantsis, sest Kaspar oli teda ju korduvalt tantsule palunud, ei paistnud olevat just hääs tujus. Ta vahtis tihtipäälle hämarusse, oli sõnakehv ja jaladki läksid tal mõnikord segamini ning tantsutakt õigest taktist välja. Siis Luha Tiiu küsis naerdes, et keda Kaspar veel ootavat. Tema, Tiiu, olevat ju niikuinii üle Männikuru küla kõige nägusam tüdruk ja Kaspar meeldivat talle üsna hästi. Luha Tiiu oli uhke tüdruk, iseteadev ning julge ja kuna ta teadis, et Kasparil pääle tema näimise vaevalt paremat partiid on loota, siis ta tutistas poissi juustest ja palus teda hooslamini tantsida, sest muidu minevat ta ringist välja ja siis tulevat juba Kõlupuu Villem teda tantsule paluma.

Siis aga, hoopis vastu Luha Tiiu ootust, Kaspar vabastas tema, viis tüdruku istmete juure ja ütles, et selleks koraks tööpoolest piisavatki tantsust. Kui aga Kõlupuu Villem soovivat Tiinga tantsida, siis ta tehku nii, kuidas ise hääks peab; tema, Kaspar, tahtvat vahepääl niisama pisut ringi vaadata.

(Järgneb.)

Peep Punapart pajatab...

PIDUR OLI HÄÄ, AGA...

Kallid maanoored!

Kui talvel seda „Tõusev Nooruse” tellimisevõistlust korraldati ja mitte ainult võitjatele polnud ette nähtud auhinnad, vaid tellijatelegi lubati loosimise teel palju häid ja kasulikke asju, siis lootsume, et meilegi tuleb midagi. Aga ei tulnud Põõnakule mitte kuimidagi, kuigi meil „Tõusev Noorus” on jõudnud iga maanoore lauale. — Ja ometi nii hädasti oleks siia Põõnakule kulunud ära jalgratas, eriti meile, Virgule. Sest meil pole siin veel sihukest kallist riistapuud. — Ja ilmad on ometi nii ilusad ja soojad, et otse lust oleks sõita.

Aga mida veel pole, seda võidakse ju muretseda, osta või ise teha. Meie otsustasime viimase kasuks, sest sõda ja sõjaaeg, millist koguni veel totaalseks „sõimatakse”, nagu avaldas oma arvamust sulane Kaarel, kes ei tea, et totaalne pole mitte tuletatud sõnast „totakas” — vaid tähendab maakeeles — täielik!, — see tähendab, et ära lase ainult püssi, vaid tee muudki vigureid, nii palju kui neid teha annab, et aga võidule tulla — säärame sõjaaeg nõuab eriti oma-tööstuse arendamist.

Ja sedasi me otsustasimegi jalgrattavabrikku käima panna. Häda oli vaid toormaterjali hankimisega, nagu isegi arvata võite. Olime sunnitud korraldama Virgu toa- ja laudapäässetel, kuurides ja kuuritagustes urgastes põhjaliku otsimise. Tulemus oli üllatav ja mõnes asjas rõõmustav. Mis te arvate, mida me leidsime?

„Vanu kalosse, saapaid, põhjata ja põhjaga padasid ning panne, potte — kõrvadega ja kõrvadeta...” ja palju muud loeti veel üles.

Tõsi! Kõik säärast leidsime, nagu neid igas teiseski talus võiks leida. Aga seda te

nüüd küll välja aravata ei oskaks, et me ühe vana jalgratta leidsime — öieti küll ainult tagumise poole. Ja kuigi see oli raamita, siis meiesuguste meistriteeste käes pole raami tegeminegi kuigi suur kunst. Hoopis kurvem oli, et esimest ratast parimagi otsimise juures lagedale ei tulnud. Kuidas sa aga sõidad jalgrattaga, millel on vaid üks ratas? — Linnas tsirkuses ma küll ükskord nägin, et tsirkuse kloun või maakeeles — tola, sõitis ühel rattal, et polnud asigi, koguni edasi-tagasi nagu automobiil, millel on ka tagurpidi-käigud sees. Aga ei minust ega karjapoisist saanud kummastki sedasorti sõitjat. Ja egas kõik võigi kohe osata sedasi järele teha — võtavad viimati toladel leiva käest.

Lõpuks me laenasime aidast tädil Amalie tuliue voki, sest päälle vanakirrataste polnud Virgul mingisuguseid muud paslikke rattaid. Ja mis jalgratta-ratas on üks raske vanakirratas? — Mitte mingisugune! Pigem siis juba vokiratas.

Toa taga päikese paistel me siis meisterdasime toda riistapuud, millest pidi saama jalgratas. Kuhu vaja, sidusime nõõri, teisale löime naela, tülitseme sääljures karjapoisiga veidigi — aga enne õhtut oli too voki ja jalgratta ristsugutis niikaugel, et võis sõitu teha. Kandejõudugi proovisime — kahte korruga ei kannatanud — hakkas ragisema, ühte aga julgesti. Ja egas üks õige jalgratas polegi ju kaheinimese riistapuud.

Mis puutub meie meisterteose väljanägemisse, siis teatud määral sarnanes see jalgratta esivanaisale. Temal polnud pedaale ega veoketti, vaid sõita sai nii, et teine pidi liikuma. See polnud aga kuigi lõbus — hikkajale nimelt. Kuid ka sõitjale mitte, sest tänapäeval, kus aeroplaanid ja igat sorti lennumasinad sõidavad kohe mitusada kilomeet-

Ants Arusaamatu aktusel.

1. Ants ilmub aktusele siis, kui poolkavast on tüüdetud.
2. Kui teised hüüdnäid lauldes püsti tõusevad, siis Ants teeb seda istudes.
3. Ajab naabritega juttu ja arvustab korraldust valju häälega.
4. Sööb kompvekke ja pillub paberid maha.

rit tunnis, tänapäeval maksab hüüdsõna — tempo! Tempo ja mehhaniseerimine!

Otsustasime siis tarvitada muid looduslike vahendeid ja valisime velodroomiks Venehange mäe, tollesama, kust vastlapäevalgi liugu lasime. — Tookordne õnnetus manitses aga ettevaatusele; päilegi nõutakse ju nüüdetes määrustes pääle selle, et jalgrattal olgu taga number ja punane tuli, pääl kell ja ees lamp, veel — esimesel rattal olgu pidur. Kõiki ei saanud juba puht-tehnilistel põhjustel täita. — Kella saime küll — selle monteerisime lahti tädi Amalie äratuskella külljest. Piduri leiutasime ise. Kui nõörist tõmbad, kargab pulk esimese ratta kodarate vahele ja — ratas ei veere enam sentimeetriki.

Tahtsin esimesena ise sõita, aga karjapoiss, kes on näe, koolis kodanikuõpetust õppinud, nõudis kodanikkude põhiõiguste austamist, milliste hulgas kehtivat nõue, et ei võivat olla sündimisest, usust, soost ega rahvusest tingitud avalikõiguslike eesõigusi... Ja loos, kahju küll, andis karjapoissile sõidu-eesõiguse.

Tähtsa näoga ronis karjapoiss siis uue jalgratta sadulasse, õieti küll padjale. Padi, mille samuti laenasime tädi Amalie rikkalikust tagavarast, täitis sadula aset üsna hästi, oli pehmemgi veel.

Agaga nagu eestlaste vanasõna juba ütleb, et anna hull, — see tähendab ikka — anna pill hullu kätte, ja hull ajab pilli lõhki.

Niipea kui karjapoiss sõitma hakkas, nii ratas hakkas kiiresti allamäge veerema. Agaga karjapoiss sinder hakkas kartma, tõmbas äkitselt nõörist pidurit — see, peab

ütleva, funktsioneeris tõepoolest imehästi — pulk läks esimese ratta kodarate vahele — ja ratas ei veerenudki enam. Hoopis hullem oli lugu aga tagumise rattaga, mis nagu väljagi ei tahtnud teha korraldusest, mis käis esimese kohta — tõusis kõrgele — ja karjapoiss lendas nina ees kibuvitsapõõsasse.

Häädmeelt tegi aga see, et meie oma leiutatud pidur täiesti ausalt oma nii ettenähtud kui ka koguni ettenägemata ülesanded täitis. Võta kas või patent!

Et ratas ise oli täiesti terve, siis söimasin karjapoissi Pupu-Jukuks, tassisin sõiduriista uuesti mäele ja karjusin karjapoissile — vaadaku ta, kuidas üht õiget sõitu tehakse! — Ja juba vuraski jalg-vokiratas mäest alla, algul pikkamööda, siis ikka kiiremini ja kiiremini. Kibuvitsapõõsa kohal tahtsin pöösast ronivale karjapoissile veel käega viibata, et oleneb mehest, kes sõita saab ja kes ei saa, aga just selle kibuvitsapõõsa koha pääl Venehange mägi langeb palju järsumalt kui mujal ja ratas võttis säärase vungi pääle, et suuri vaevu jõudsin end tasakaalus hoida. Ratas aga litsus üle kivide ja küngaste, ega valinud eriti teed. — Siis tuli hirm nahka, sest kõike muud võis juhtuda, aga rattaga, millel oli tädi Amalie vokiratas, õuele sõita, see oleks hullem kui sõjaajal maanduda mõnes neutraalses riigis, kus sind desarmeeritakse, interneeritakse ja masin sul konfiskeeritakse, nagu kuuleme raadiost.

Karjapoiss karjus küll õpetussõnu, aga ei neid olnud aega kuulata. Ja üleüldse — mis viga õpetada, aga katsi ise õpetuse järgi teha. Ega tark olla pole miski kunst, agaga vaat' targalt teha! — Lõpuks ei jäänud

5. Kõne ajal kõnnib ringi ja otsib paremat kohta.

6. Ühislaulu „Ei saa mitte vaiki olla“ ajal vaikib nagu haud.

muud üle, tõmbasin minagi pidurit ja pigistasin silmad kinni. Oli siis üks igavene pragin ja ragin, üks õhus lendamine ja vägev maandumine mutimulla hunnikusse.

Karjapoiss litsus kiiresti lähemale, unustas hirmuga vist küll kõik omad valud ja sünged mõtted tulevikku ja kisendas juba eemalt: „Elad ikka veel?“

Aga kus sa vastad, kui suu mulda ja liiva täis. Päälegi polnud ma veel sugugi veendunud oma elusolemises. Katsusin algul liigutada käsi, siis jalgu ja veendusin lõpuks, et liikmed kõik on omavahel endises seoses ehk ühenduses. Et nina verine, siit-säält marraskil ja et vasak jalg valutab kui kurivaim, — need ei paistnud momendil kuigi tähtsajena, sest hoopis pahasti oli käinud meie uue jalgratta tervis, millest polnud jäänud järele muud, kui üks kaheksaks-keerduvad rattavõru ja sületäis sirgeid ja kõveraid pulke.

Kurvaks tegi päriselt, kui mõtlesime endi tulevikule. Kaheksaks-keerduvad rattavõrust pole ju veel midagi, see oli nii õelda — leitud ja muidu saadud. Kella leidsime kah mäeveeru alt ja otsustasime tunninäitajale uuesti tagasi anda ning külge monteerida — kõik need olid pisiasjad. Vokirattast oli aga jäänud vaid osad, milledest isegi mustakunstnik poleks suutnud vokirattast meisterdada. Ja tädi Amaline voodipadi — vean kihla, et tädi Amalie oleks patja nähes võinud kasvõi hingeõnnistuse juures vanduda, et see tema oma pole.

Kus tegijaid, säääl nägijaid! — ütleb vanarahvatarkus. Ja nüüd käin juba mitmendat päeva, nägu plaastreid täis ning lii-

pan vasakut jalga. Karjapoisi nägu on vaid kriimune, aga — kriimune on tal veel see koht, kuhu tädi Amalie urvaplaastrit andis. Sest karjapoisi pühapäevakuub ja -püksid — eks ole kibuvitsapöösad Põonakulgi kõik veel vanamoodi okastega... Aga kui tädi Amalie veel teaks, et tema vokk on rattata, ja et patja ei viinud mitte mustlased, nagu teda veendsin, — oi, mis siis?

Nagu te kõik juba isegi teate — mai tuli, tõi sooja ja päikesepaistet, meelitas välja linnud ja liblikad, inimesedki tubadest — ja tegi kõik rõõmsaks ja õnnelikuks. Ja polegi enam pahandust ega kurjust kellegi südames soojapoiste vastu, et nad juba varem külmataati tagasihoidlikkusele ei sundinud. Sest kuigi soe ja päikesepaiste meelitab neid paljusid välja, kes külma eest varjule on pugenud — siis tänavu jäävad küll väga paljud pungad puudel puhkemata. Meie Põonaku Maanoorterit korraldas hiljuti aianduse kursuse Virgul, ja enamus puudest osutusid elutuiks. — Tädi Amalie päriselt nuttis kohe. Ja miks ei pidanud ta nutma. Siiaamaani ta ikka veel lootis. Aga eks konsulent ju seda asja tea. Aastaid pikk vaev on nagu maha visatud. — Kuid siis kuivatas tädi Amalie pisarad ja ütles meile kõigile:

„Maanoored, teie ei tohi ialgi nutta ega haliseda — see on vanadele! Teie olete noored ja peate igast asjast üle saama, käed ikka töö küljes hoidma — naeratama, kui valus on ja vilistama, kui raskeks hakkab minema.“

Põonaku maanoored lasevad tervitada ka uut „Tõusev Nooruse“ toimetajat ja soovivad, et uus toimetaja sama õnneliku käega meie kõikide maanoorte ajakirja sama toredana välja saadaks, kui senine — ja paluvad edasi õelda tänu senisele toimetajale huvitava ajakirja eest.

Kuna meie teeme Põonakul ettevalmistusi juba laagrisse minekuks, sest ainult säärane laager tuleb huvitav ja läheb igas muuski alas hästi korda, millist on hästi ja pikemat aega ette valmistatud, siis soovin teilegi kordaminekut laagri eeltöödeks ja õnnestumist laagris!

Suvipühaste tervitustega

noorliige

Peep Punapart.

Põonakul, lehekuul 1940. a.

Teri mullusest romaanilõikusest.

Ühes Prantsuse uusimas entsüklopeedias nimekas kirjanduse arvustaja Albert Thibaudet väidab, et saja hulgast üheksakümne kaheksale lugejale on kirjanduseks romaan. Et romaan on vallutanud uusima kirjanduse ning et leidub vähe kirjastusi, kes julgeksid trükida veel näiteks luuletusi, seda kinnitab ka teine tuntud nimi — André Billy. Kuid seda võime kogeda ka ise, meie oma kirjandusturgu jälgides. Võib-olla on Billyl õigus, kui ta ütleb, et „tänapäeva poeedid, kui nad avaldavad oma värse, siis vähestes kogudes, toreda välimusega, väikeses eksemplaride arvus, bibliofiilide jaoks, kellest öeldakse, et nad lehti lahti ei lõika“. Vähemalt piltliku võrdlusena tohiks tal olla õigus, kuigi meil mullu ilmus näiteks kümme kogu värse ning neil leidis ja leidis ka ostjaid — rahuldavalt. Näib, et Prantsusmaal olukord selles suhtes on märksa halvem.

Mis aga meiega kirjandusturul moodustab kirjanduse valdavama osa, on romaan. Selles ei ole kahtlust. Ning oma romaani ees ei tarvitse meist keegi lüüa silmi maha. Ei ole käesolevas piiratud ruumis võimalik teha täielikku kokkuvõtet lõppeval hooajal ilmunud romaanidest. Päälegi, kuna pilt pole veel lõplik. Meie suurimaks romaanikirjastajaks (siin on mõeldud algupärandeid) on jäänud „Noor-Eesti Kirjastus“, kellele järgneb vähemate toodangutega teisi. Ka lõppeval kirjandushooajal äratavad meie algupärastest romaanidest vastuvaidlematult suurimat tähelepanu „Noor-Eesti Kirjastuse“ aastatoodangusse kuuluvad A. H. Tammsaare „Põrgupõhja uus Vanapagan“, Mait Metsanurga „Tuli tuha all“, Joh. Semperi „Kivi kivi pääle“, E. Krusteni „Org Mägedi armastus“, E. Kippeli „Kuldvasikas“, A. Hinti „Tulemees“ ja K. A. Hindrey „Ja ilma ja inimesi ma tundsin viimati ka“, millistest „Põrgupõhja uue Vanapagana“ ja „Kivi kivi pääle“ esimene trükk suudeti müüa õige kiiresti läbi, kuna real teistel on see lõppemas. Veel ilmus algupärastest romaanidest A. Mälgu „Kivid tules“, P. Krusteni „Kalle Jaanuse kättemaks“, R. Rohu „Kuldseid päevad“, E. Kippeli „Jüritöö“ j. t., ent

kuna neid raamatuid ei ole puutunud allakirjutaja pihku, peavad nad jääma kahjuks seekordsest hinnangust kõrvale.

Vist ükski viimaseaja kirjanduslik teos ei ole meil tekitanud nii palju siia-sinna arutamist, nii palju mitutpidi juurdlemist ja seisukohtade lahkuminekuid, kui kutsus seda esile A. H. Tammsaare viimane romaan „Põrgupõhja uus Vanapagan“ (297 lhk., hind kr. 4.50). „Minule on öeldud, et selle teose kirjutaja on hull,“ lausus autor ise sel teemal rääkides, „kuid kui te asute teost lugema, siis leiata varsti, et lugeja on hull“. — Ning tõepoolest, kas ei teki mulje, et maailm on hull, kui süvened ümbritsevasse tänapäeva istutatud vana rahvajutu sugemisse Kaval-Antsust ja Vanapaganast. Meie ei kahtle, et kuski võib olla Põrgupõhja-nimeline talu ning et selle pidajat on nimetatud Vanapaganaks. Selles ei ole midagi võimatut ega uskumatut nagu selleski, et ka uut pidajat hakati kutsuma Vanapaganaks. Kuna sellega õieti algabki romaan, võib teda pidada alguses kolkaromaaniks. Kuid asja värving muutub, kui see uus talupidaja ka ise peab ennast Vanapaganaks, kelle Peetrus saatnud maailma, elama inimeste hulka selleks, et saada õndsaks või tuua kinnitus selle kohta, kas elu ei võimalda inimestel saada õndsaks või ei taha nad selleks saada.

Säält alates kujuneb „Põrgupõhja uus Vanapagan“ õieti romaaniks ekspluateerijast ja ekspluateeritavast kõige argipäeva sündmustega talus, mille taustal aga kajastub kogu tänapäeva seltskond ja ühiskond laiades mõõtmeis, kaasa arvatud üldsuse sümpaatiad ja ümbritsevas elus esinevad kontrastid, kaaskodanike ja Jumala petmised ning tüssamised. Jälle sädeleb Tammsaare filosoofia ning lendavad paradoksid, nagu teoses „Kuningal on külm“, kuid seekord on see kõik elulähedasem ning segatud karmi reaalsuse ja idüllilise fantaasia ning kohati sünge müstika tammsaarelikult nauditava võluga.

„Põrgupõhja uus Vanapagan“ on sündmus meie kirjanduses ning üllatus ühtlasi. Ärgem otsigem stiililisi ega kompositsioonilisi vigu, — neid leidub ka siin, nagu leidub neid peaaegu

igas teoses. See on romaan, mille esimesele juba ammu läbimüüdud trükile peaks järgnema veel mitu trükki ning mis peaks leidma tee kaugele üle keelepiiride. Eeskätt tuleb aga teost soojalt soovitada lugemiseks ning mõtisklemiseks ning raamatukogus ei tohiks ta vist kunagi kapis seista.

Teiseks tüsedaks raamatuks läinud aastast on Mait Metsanurga ajalooline romaan „Tuli tuha all“ (469 lhk., hind kr. 5.75), mille autor meisterlikkusega käsitleb rasket näljaaega meie kodumaal aastate vahemikus 1695—1697. Põhjalikult näib autor olevat süvenenud selleaegsesse oludesse, sest ainult see võimaldas tal isikuroomaani taustal kujundada reljeefset pilti kogu eesti rahva elust ja võitlusest neil raskeil aegadel, näidata „hää rootsiaja“ teist palet ning tuua ühtlasi tõendeid sellest, kuidas tuha all edasi hõõgunud sõed on läbi must-raskete sajandite kandnud meie talupoega, et ta võiks kord luua omal maal valitseva vaba ja kangelasliku rahva.

Kärevere ja Laeva mõisad ning Tartu ja Riia linn on kohad, päämiselt aga kaks esimest mõisa, kus toimub romaani sündmustik. Selle päätegelaseks on tugevaseljaline talupoeg Tõnu rootsiaja lõpust ning tema kaudu haarab autor romaani ka kaupmeeskonna ning valitsusvõimu esindajad, mõisnikud ja rentnikud. Mis Metsanurgale iseloomustav ja omane ka ta kõnesolevale teosele, on oskus kujundada ajaloolisi pilte reljeefseks, ilma takerdumata kuiva etnograafilis-ajaloolisse materjaliuputusse. Kui võtta arvesse teose kui terviku üldmuljet ja õnnestumist, siis tohiks „Tuli tuha all“ olla meie ajaloolise romaani žanris üks õnnestunumaid.

Suure menu osaliseks sai ka Johannes Semperi uus romaan „Kivi kivi pääle“ (408 lhk., hind kr. 4.90), mille trükk müüdi läbi üheaegselt Tammsaare viimse romaaniga. Palju lähedast ja suguluslikkust on Semperi varem ilmunud „Armukadedusel“ ta uudisromaaniga. Armastusromaan on ka „Kivi kivi pääle“, nagu oli seda „Armukadedus“, ühtviisi psühholoogilist läbivalgustustki kannavad nad mõlemad ning ühtviisi rangelt on peetud meeles intellekti. See on juba kord Semperi loomupärajooni ja loomingulisi käske, peaaegu algnõudeid iseendale, nagu tema puhul seda on ka miljöö rõhutamine. Üheltpoolt hingeelu ja Euroopas karastunud eestlasest (ka oma sügavamalt olemuselt) arhitekti kokkupõrge provintsilinna

soostunud elulaadiga, teisalt „rahvaliidumine“ oma kuraasitamise ja ähvardustega, lõpuks oma perekonna „katuse alla“ ehitamine armastusvormide analüüsimisega, — need ei ole ju just uued ainealad meie kirjanduses, kuid Semperi oma suurte teadmistega ning küllaldase oskusega on suutnud siingi kirjutada romaani provintsilinna „suurustest“, n. ü. „koorekihist“, mida on nauding lugeda ning mis ometi tundub sageligi uudne ja üllatav. Kui päätegelane üksikasjades kipubki jääma vahel tahaplaanile, seda paremad on romaani kõrvalkujud. Ning kuigi prantsuslik maik lööb kohati läbi, — see kõik ei vii teost karvavõrdki allapoole. Ehitustele on kirjutatud see raamat, rohkem siiski eluehitusele, ning tal on väärikas koht meie kirjanduslinal, kus ta ei tohiks tuhmuda ka teise trüki ilmudes ega üldse aastate jooksul. Väarikalt võib ta seista Tammsaare ja Metsanurga teose kõrval.

Uus romaan ilmus üle pikema vaheaja ka Erni Krustenilt — „Org Mägedi armastus“ (189 lhk., hind kr. 3.50), ning kui oled lõpetanud selle teose lugemise, siis mõtled üsna kaua ning sulle meenub Arp Rullingo „Veider armastuslugu“. Sest mõlemate päätegelased on hingelt haiglased, kuigi seejuures omapäraselt huvitavad. Kas ongi see õieti lugu Org Mägedi, 27-aastase väikelinna habemeajaja, armastusest? Armastus esineb siin ju õieti hanejalgades, sest Org Mägedi on veidrik, kes küll soovib, et teda armastatakse, kuid kes ise ei oska armastada, pakkudes vaimselt ja füüsiliselt tervele naisele vaid kaastunnet. Ning on's sääal põhjust palju imestada, kui säärane mees satub lõpuks hullumajja?!

On ebaõnnestumisi selles raamatus, kuid on ka palju ilusaid lehekülgi ning rida hästi joonistatud kujusid. Erni Krusteni nimi ei esine kirjandusuudiste autorina sagedasti, ning imeplik küll — kui esineb, siis erilaadiliste, vejdiate kujude autorina.

Mistõttu Erni Krusteni teos jääb meele, on vormi ja käsitluslaadi omapära. Raske ülesande on võtnud endale Krusten „Org Mägedit“ kirjutama asudes, kuid ei või öelda, et ta ei oleks neis raskusis teadlik. Ning ülehinnanud ta oma võimeid ei ole, seda tõendab raamat eksimatult.

Agulimiljööös algas Enn Kippel oma kirjanduslikku tegevust „Ahnitsejatega“, omistades seejärgi kogu tähelepanu ajaloolise romaani („Suure nutu ajal“, „Kui Raudpea tuli“, „Jüri-

öö") viljelemisele. Alevisse tagasi on tõmbunud Kippel oma „Kuldvasikas“ (250 lhk., hind kr. 3,90), kus teose keskseks kujuks on kingsepp Üril. On raske öelda, kas Kippel selle teose kirjutamisele asudes taotles „vaimset puhkust“, või oli tal tõesti südamel korraks põhjalikult piitsutada inimeste meeletut tantsu mammona-kuldvasika ümber. Ei ole selge, kumba Kippel on tahtnud tõepoolest kirjutada, kas realistlikku aleviromaani või fantastikaga segatud satiir-romaani, kuid igal juhul on ta „Kuldvasikas“ andnud rea häid ja täisrealistlikke pilte alevist. Satiiri alal leidub aga raamatus rida ülepakkumisi, mis tahes-tahtmata kahjustavad teose üldist kunstilist terviklust ja lubavad kohati kahelda maitsekuses (WC õhukulaskmine dünamiidiga ning selle toiminguga kaasaskäivad nähted!).

Ent lugema peaks seda raamatut siiski, kas või ainult selleks, et õppida tundma „armsate kaaskodanike“ suhtumist sinusse vaesena ja kõlblalt madalana, laiskvorstist ja joomarist sendimiljonäriks tõusnuna ning taas varanduslikult ja kõlblalt laostununa. Nõnda juhtus elus kingsepp Ürilaga, kõnealuse teose päätegelasega. Mammona-kuldvasikale ei ole meie viimase aja kirjanduses mujal jagatud nii tabavaid ja valusaid hoope, nagu teeb seda Kippel „Kuldvasikas“. Keskse idee tõttu on raamat omapärane ning sügavuse puudumine annab talle suuresti rahvaraamatu värvingut.

Samuti omapärane, nagu on seda õige laias ja hinnatavas mõttes A. H. Tammsaare viimane ja viimne romaan, on ka A. Hinti „Tulemees“ (Trimmer) (232 lhk., hind kr. 3,60), ent seda siiski mitte ideede rakenduse ega suure kunstilise kujundamise seisukohalt, vaid ainevaliku ja tegevuspaiga tõttu. „Tulemees“ on meie esimene ja seni ainuke täisvereline mereromaan selle sõna kõige otsemas mõttes. Kogu romaani tegevus hargneb meredel või siis peatussadamais. Sadamast-sadamasse viib gümnaasiumi haridusega Eerik Kannu mereteekond, kes sattunud sütekühveldajaks, tulemeheks (trimmer), oma poolvenna kaubalaevale. Neis meresõitutes kujundub noore idealisti ilmavaade. Ja kuigi Eerik Kannu kuhu jääb sageli ning ka üldmuljes paberlikuks ega oma säärast elumahl, nagu laevapoiss J. Lie mereromaanis „Ikka edasi“ (LKR nr. 122), on Hinti näinud ja kujutanud seda tabavama õnnestumisega üldist elu laeval ning andnud laevameeskonnast rea häid ja õnnestumisega loo-

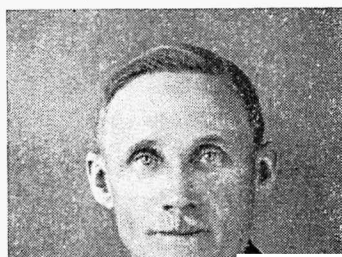
dud kujusid. See tasub päätegelase juures ilmnevad puudused ja annab mitte ainult ilummisõiguse teosele, millise aine hankimiseks Hint ise sooritas merereisu, vaid lubab ka soovitada ta lugemist.

„Suvejutuks“ nimetab K. A. Hindrey oma viimast raamatut „Ja ilma ja inimesi ma tundsin viimati ka“ (292 lhk., hind kr. 4,25), suvejutuks päämiselt valitud vormi ja ainekäsitluse tõttu. Kui Hindrey oleks kirjutanud selle raamatu hiljem, päale sakslaste ja nende mõttekaaslaste lahkumist „nach Vaterland“, siis poleks meil olnud tarvis teost imetleda. Sest on ju üldiselt teada, kuivõrd hästi tunneb Hindrey balti sakslast. Kuid „Ja ilma ja inimesi...“ ilmus juba ammugi enne „Päevalehes“ joonealusena ning kõik see kohendus, mida autor osalt omal algatusel, suuresti aga kirjastuse soovil teostas käsikirja kallal hiljem, ei muuda oluliselt raamatu toimet. Ning sellisena Hindrey lahkab peaaegu prohvetlikult neid sügavaid erinevusi, mis määrasid eestlase ja balti sakslase suhtlemise. Kas võis tekkida ühtesulamine, liitumine, olgu see kas-või armastuse ja abielu näol? Ei, sest need olid kaks erimaailma, ja kuigi tekkis tunne, — see oli kõik, ja see oli mõeldamine, millest jäi tükiks ajaks habras mälestus, kuni tuli see, kes oli samast maailmast...

„Ja ilma ja inimesi...“, kuigi tema kohta on olnud kuulda palju erinevaid arvamusi, on siiski võimeline huvitava lektüürina täiendada meie mulluse kirjandusturu omapäraste raamatute rida. Omapärane ja küllaltki huvitava teosena võib ta püsida lugejate huvipiirkonnas üsna kaua, olles ju õieti ühe meid lähedalt ja kaua puudutanud ajaloopäätüki selgitavaks ja mitmeti valgustavaks lõppsõnaks.

Juba siinkäsitletudki teosed mullusest romaanitoodangust haaravad 2137 lehekülge. Kas on see liialdus, kui öelda, et vähemalt samapalju lisandub meil mulluse aasta arvel algupärast romaani teistelt kirjastustelt. Ei ole siin õieti ühtki, mida tuleks nimetada nõrgaks ning mis oleks määratud tolmuks kirjastuste ladudes. Kuid kas ei ärata tähelepanu see, et ikka vähem huvitab meie kirjanikke eesti talu ning ta elanikud olevikus. Kust otsida seletust sellele omapärasele ja kindlasti mitte kiitust pälvivale nähte? Kas ei oleks aeg pöörata senisest suuremat tähelepanu ka sellele ainevallale? Või on ta jäänud tühjaks? — Ei usu seda!

HARJU MAANOORTERINGIDE VANEMAID.

Jälle kutsuvad maanoori õppelaagrid . . .

Ühes kevade tulekuga saabus meie maanooringile jälle kutse osavõtuks maanoorte õppelaagrist. Huvitav, kuidas see kiri kergitas elavaks mälestusi möödunud-aastasest maanoorte õppelaagrist. Ja seda mitte ükski mul, vaid ka teistel ringikaaslastel, kes laagrist osa võtsid. Varsti arenes meie vahel laagrist üldine keskustelu. Ja kui äkki Kaarel esines ettepanekuga: igaüks rääkigu, mis tal möödunud laagrist meele jäi kui kõige huvitavam ja haaravam, siis olime kõik sellega nõus. Veidikeseks ajaks nagu katkeks kõnelõng, igaüks meenutas mälestusi, kuni Leili esimesena sõna võttis:

„Olgugi et säääl oli paljugi, mis meele jäi, üle kõige meelejääv oli aga lõkkeõhtu. Juba selle algus oli pühalik, kui lõkkevanema ja kõnekoori ettekande järele nende kutsel ilmusid kaugemalt pimedast rahvariides näitsikud ja noored mehed tõrvikutega ja süütasid leegitsevaks tulelõkkeks üleslaotud puudevirna. Sellele järgnes ilus lõkkeveste lõkkevanemalt ja järgnevalt esinesid küll üksikult, küll gruppides maanoored siit ja sääält. Lõpuks tulid sobivad lõbusad ettekandedki. Oli tore vaadata, kuidas laagrirahvas ja ligidalt-kaugelg kogunud vanemad inimesed vahel kuulasid hinge kinni pidades, vahel jälle nagu ühest suust naerma pahvatasid. Midagi ühendavat oli selles tules ja kogu lõkkeõhtus.“

Mardile olid aga suuremat huvi pakkunud laagris peetud võistlused. „Kõige vahvam oli ikka kraavikaevamise võistlus,“ rääkis ta. „Kus

poisid ise pooldest kehast paljad, lammutasid sitket savi kraavipõhjust kaldale, nagu seepi. Muskliid naha all aina mänglesid ja higi leemendas nahal. Kaks tüsedat poissi — pidid olema Säärapere uudismaa-asundusest — olid kõige kangemad, ikka teistest kohe klass üle. Need olid selle tööga vist kokku kasvanud, said kõige ennem valmis ja kraav oli nagu mudeli järgi valatud.“

„Ega need teised võistlused vähemgi huvi ei pakkunud,“ jatkas Salme Mardi juttu. „Tore oli, kui tütarlapsed ja üks poiss kartulikoormises võistlesid. Kõigil pühad-tõsised näod ees, kartul veeres näppude vahel kui kera ja varsti ta puhas oligi. Ja lüpsivõistlusel jälle. Küll oli ikka lust vaadata, kus selle hariliku igapäevase töö juures nüüd olid platsis puhtad ja kiired võtted ning piim aina voolas.“

„Kui juba võistlustest juttu,“ võttis nüüd Maie omakorda sõna, „siis see enne laagri lõpu korraldatud põllumajanduslik takistusjooks kruvis ikka pinge viimase kraadini. Säääl oli igast ringist meeskond väljas ja seega kaalul terve ringi au. Jooks ise oli kombineeritud väga mitmesuguste takistustega: mõnel jooksjal tuli jooksu vahepääl kartuleid kotti noppida ja neid teisal jälle maha panna. Teine pidi aia alt läbi ronima ja teise koha pääl aiateiba käsitsi maasse lööma. Ühel vahetusel tuli lepa-põõsast läbi joosta ja selle taga oli oja, kust veel läbi tuli joosta. Küll selle jooksu ajal oli pinevust ja lõbu!“

Lõkketuled maanoorte õppelaagris on süüdatud.

Kaarel aga oli saanud laagrist ühe tulusa õpetuse. Laagris oli ühe instruktori juhatusel õpitud põhjalikult tundma hää piimalehma tunnuseid. Kaarlil, kellele isa hiljuti talu ostis, tulnud vaja sügisel lehma muretseda. „Vaatan, laadal palju lehmi“, seletab Kaarel, „üks kahtlasem kui teine, missugusest sa tead seda piimalehma arvata. Tuletasin siis meele selle laagri tarkuse, katsusin siis neid piimakaevusid, naha paksust ja teisi tundemärke, mis instruktor õpetas ja ostsin nende tunnuste põhjal siis ühe kaunis kondise ära. Teised ikka naersid, et nüüd oled oma tarkusega õige paraja kondihunniku kätte saanud. Aga vaata nüüd, kui pärast jõulu lüpsma tuli, siis on teine üle karja lehm.“

„Mul ei lähe ikka meelest see heintaimede tundmaõppimise tund“, rääkis nüüd Heino, muidu vaikne ja tagasihoidlik poiss. „Selles üks konsulentidest tegi selgeks, et põllumees, kui ta tahab oma maast ja loomadest saada õiget tulu, peab tundma iga üksikut oma looma, samuti ka iga taime, mis kasvab tema põllul ja niidul. Aga heintaimedega on lood nii, et vaevalt meil põllumees üht neist teisest lahu-

tab — üks „kastehein“ see talle kõik. Ja säälsamas võttis maast kõrsheinalehe, kirjeldas siis selle täpsed tunnused ja laskis siis laagri rahval nende tunnuste järgi seda heintaimede otsida. Esiteks oli küll raskusi selle õige leidmisega, aga väikese vilumuse järele tuli igaüks meist sellega toime. Nii võttis ükskaaval läbi 4—5 tähtsamat kõrsheinataime ja ime küll, nüüd mõistis igaüks meist neid juba üksikest lahutada. Lõpuks, kui need ükskaaval läbi olid võetud ja nende kasulikud omadused meile selgeks tehtud, korraldas konsulent veel võistluse, viis uude kohta, ütles heintaimede nimed ja kes need kõige enim kätte leidis, sai isegi veel auhinna.“

Nii ühiselt arutades leiti veel paljugi, mis õppelaagris uut ja huvitavat oli olnud. Kõikide ühine arvamine oli, et mis laagris oli õpetatud või ajaviidet pakutud, seda oli nii tehtud, et see pakkus alati kõige suuremat huvi ja igavust, seda pole ükski laagris viibijaist tundnud. Ja selle arutluse järgi oli selge — kõik, kes me möödunud aastal õppelaagris olime, need olid kohe ka esimesed ülesandjad tänavusse õppelaagrisse.

Ülev.

Valmistame ise endale kandle.

Ustus Toomendi.

2.

Mudeli valmistamine.

Kandle valmistamisele asudes on soovitatav esmalt teha papist mudel, kujuga, nagu ta tegijale kõige meeldivamana tundub. Mudelile olgu märgitud kõigi üksikosade täpsed asukohad. Juuresolev joon. 1 on abiks selle töö edukusele.

Sirgete külgedega kandle valmistamine on hõlpsam, kuid kellele meeldib ja kes ei karda veidi suuremat töövaeva, see võib teha ka loogeliste külgedega, nagu joonisel punkteeritult näha.

Mudeli valmistamiseks vajame nii suurt pappi (selle puudumisel paksamat paberit), mis kandle suuruse kõigiti välja annab.

Kõige esmalt märgime paberile kandle keeled, lõmmates vastav arv üksteisest sobivas kauguses (11 mm) kriipse. Kriipsude lõmbamist alustades jätame

papi või paberi serva niipalju tühjaks, kui kandle serv keelte kõrvalt vabaks peab jääma.

Kui keelte kohad on kriipsudega märgitud, määrame kindlaks roopide asukohad, kusjuures pliiaatsijoonega tähistame roobi päale asetatava traadi täpse asukoha.

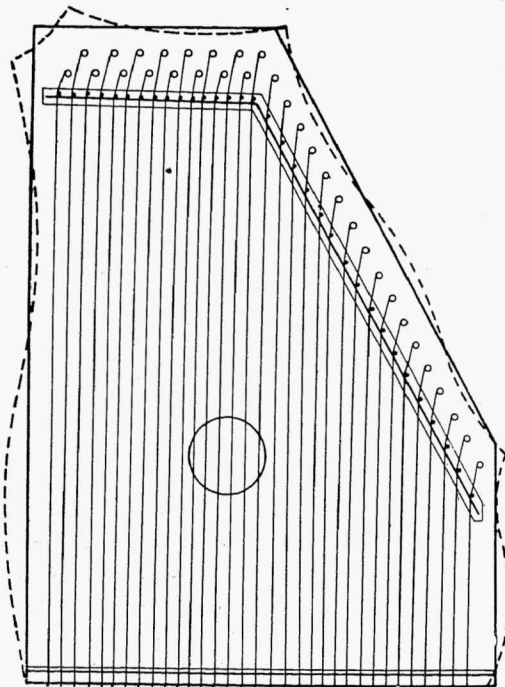
Vanemal ajal paljud kandlemeistrid kinnitasid keeled kandle päälmisele küljele sellekohaste naelte otsa. Meie aga asetame need naelad kandle tagumise otsa sisse, mistõttu roop tuleb täpselt kandle äärele. Roobi külje kumerus on umbes 10 mm; seetõttu lõmbamegi tagumise roobi traadi tähistava joone paberi servast 10 mm kaugusele, põigiti üle keelte joonte.

Järgnevalt tähistame teise roobitraadi asukoha samuti joonega kandle kõige pikema osa kohalt, mõõtes meetripulga abil esimese roobitraadi kriipsust, pikuti keelte kriipse nii kaugele, kui pikk kandlekeelte helisev osa peab olema.

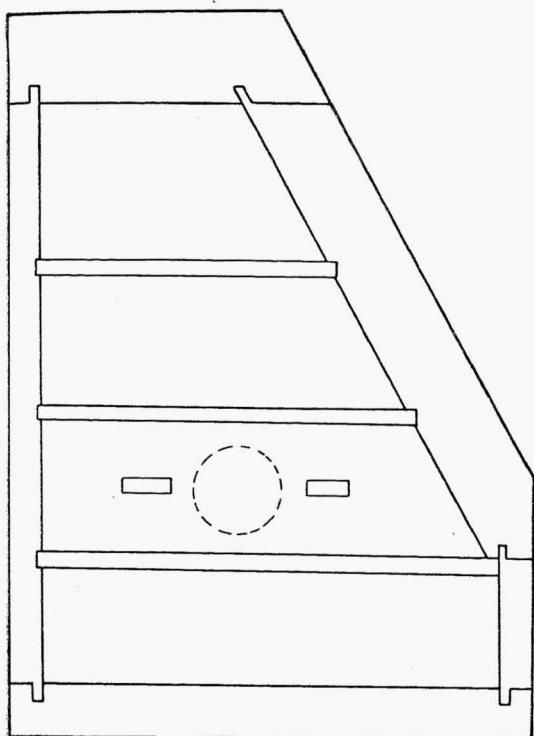
Juuresolevatel joonistel on selleks pikkuseks ette nähtud 48 sm, kuna selles pikkuses kedratud kandlekeeli on muusika-ärides igasugustes jämedustes saadaval „Saatekandle“ (Harpleik) keelte nime all.

Kandle kõige lühema keele heliseva osa pikkuseks mõõdame 15 sm ja lõmbame selle juurest joone poolpõigiti üle keelte joone, nii et ta ühtub kõige pikemate keelte roobiga kahe keele vahakohal, sääal, kus algavad kandle ühepikkused keeled. (Joonised 17 ja 18 keele vahel.) Sellega on nüüd ka teise roobi traadi koht märgitud. Jääb veel märkida naelakeste kohad roobitraadi ja keelte ristumiskohtade kõrvale, häälestuspulkade augud ja kandle välised piirjooned, millede järgi kääride abil välja lõikame täpse kandle mudeli.

Teise roobi traadist 20 mm kandle serva poole märgime häälestuspulkade kohad keelte otsejoonest veidi paremale

Joon. 1.

Joon. 2.

poole, et pingutusel keel tõmbuks tugevasti vastu roobi naelakest. Hääletuspulkadest väljaspoole on paras jätta 20 mm serva.

Selline täpne mudel on suureks abiks esmalt kandlekere koostamisel ja kujundamisel ning lõpuks poleeritud kandlele pisiosade täpseks paigutamiseks.

Soovitav on samale mudelile märkida ka kandle kõlaauk, tema äärsed toed, (joon. 2) ja kogu raamistik ühes vaheseintega. Viimaste märkimiseks on selguse mõttes kasulik tarvitada värvilist pliiatsit.

Kandlekere koostamine.

Raamistiku üksikosade valmistamiseks ja koostamiseks on abiks joonis 2.

Tähelepanu väärivad joonisel oma lihtsuse ja väiksuse poolest tappimiskohad, millised tegelikult katsetatud ja väga ostarbekohased on. Mingisugused keerukamad ja sügavamalõikelised tapid ei anna paremaid tulemusi, kuna

kandle põhi ja lagi, mis peavad olema igal juhul hästi raami külge liimitud, hoiavad raamistiku küllalt tugevasti koos.

Raamistiku hääletuspulkade poolsed osad peavad seespoolse servaga nii kaugemale ulatuma, et roop nende pääle toetuma jääb. Vastasel juhul kannatab tunduvalt kandle kõla.

Kõlaruumi vaheseinte ja kõlaaugu asukohad ei nõua oluliselt just millimeetrilist täpsust, kuid väga oluline on, et vaheseinad, samuti kui välisraamistik, oleksid põhja ja laega korralikult kokku liimitud.

Vaheseinteks kõljab servilisüüdmeline ja kõva kuusepuu, kusjuures pole kasulik maltspuud valida. Vaheseinte paksuseks piisab umbes 12 mm-st.

Kõla läbipääsemiseks peab vaheseintesse umbes 20 mm vahedega 40—50 mm pikkused avauseid lõikama, nii et ühe seinaga jää teise seinaga aukude vahekohta.

Kahele poole kõlaauku, umbes 2—3 sm kaugusele augu servadest, nagu joonisel 2 näha on, liimime kaks tuge. Toed valmistame samast materjalist, mis vaheseinadki, kuid aukudeta. Et need toed raamistikuga ühenduses ei ole, seepärast saab neid kohale asetada vaid siis, kui üks pool, lagi või ka põhi, juba raamistiku küljes on.

Soovitav on esimesena raami külge liimida kandle lagi. Kuigi mõlemad, nii hästi lagi kui ka põhi, peavad hästi vaheseintega kokkuliimitud olema, on siiski lae juures see rohkem oluline ja esimesena külge pandava juures on kontrollimise võimalus suurem.

Kandle kõlalaega ja põhja paras paksus on 5—6 mm. Ennem raami külge liimimist ei tarvitse neid aga nõnda õhukeseks hõõveldada, kuna seda hiljem on hõlpsam teha.

Lae ja põhja raami külge liimimine on tähtsamad ja erioskust nõudvamaid töid kandle valmistamisel. Selle juures on pääle hoolika ja häid pigistuse-abinõusid tarvitava töö veel eritoiming, puukahandamine, kuumendamise teel.

(Järgneb.)

Noored, — marjaaed on teie korrastada!

Enn Volmere.

Tänavune kevad ei too täit rõõmu meie maa-kodudesse. Lõppenud talv oma äärmiselt madala temperatuuriga on raskesti kahjustanud meie viljapuuaeda: peaaegu täielikult on hävinud pirmi-, ploomi- ja maguskirsipuud. Väga raskesti kannatanud või hävinud on üle poole õuna- ja kirsipuudest. Need viljapuud, mis pole täielikult hävinud, jäävad kiratsema ning nimetamisväärt puuviljasaaki paari lähema aasta jooksul loota ei ole.

Puuviljasaagi tähtsust oskame kõik hinnata. Et puudujäävat puuvilja osaltki katta, tuleks nüüd suuremat tähelepanu pöörata marjapöösaste paremale hooldamisele, et võimalduks saada suuremat saaki.

Noored on meil juba palju nimetamisväärset korda saatsnud — noorte hool ja noorte töökäed peaksid panema ka meie marjaaiad kõrgeväärtuslikku saaki kandma.

Mida oleks tarvilik teha marjaaiad korrestamiseks?

Esmaajoones marjapöösad ja pöösaste vahed vabastada umbrohust. Pöösastesse kasvanud pikem umbrohi kõrvaldada kiikudes, pöösaste vahelt maad harida kas kaevates või hobusega harides, kasutades selleks juurvillja-reavahede harijat „siili“. Haritud kohedas, umbrohuvabas seisukorras peab marjapöösaste vahe olema kogu suve. Seejärel pärast hõlpsama vaheltarimise võimaldamiseks juba marjapöösaste istutamisel peab arvestama nõuetavaid vahekaugusi (kuni 2 m igatpidi) ja sirgete ridadega. Samuti on otstarbekam, kui marjaaed asub eraldi viljapuudest.

Väetamine on alati tarvilik, ka marjaaias. Kasutusele tulevad laudaväetis ja kunstväetised. Olgugi et laudaväetis on kasulikum anda sügisel; juhul aga, kui marjaaed on senini puudulikult väetatud, on kasulik juba sel kevadel anda väetuseks ka laudasõnnikut. Soovitav on kasutada püedat, kõdunenud sõnnikut, laotades seda pöösaste vahele ja sisse kaevates või kün-

des. Jatkub ühest laudasõnniku hangutäiest iga pöösaste kohta. Edaspidi antakse laudasõnnikut üle 2—3 a. tubli koorem 100 rtm marjaaiad kohta.

Hääd toimet avaldavad marjaaias kunstväetised. Täienduseks laudasõnnikule antakse kevadel: 1,5—2,5 kg väävelhapu-ammooniumi, 2 kg superfosfaati ja 1,5—2 kg 40% kaalisoola ühe aari kohta. Pääle rikkalikku marjasaagi koristamist, suve lõpul: lämmastiksalpeeterväetisi 1,5—2,5 kg, superfosf. ja kaalisoola kumbagi 1,5—2 kg. Kunstväetised tuleb segada mullasse. Kunstväetisi võib asendada lahjendatud virtsavesi, millega pöösaid kevadel kastetakse — 1—3 pange-täit iga pöösaste kohta.

Marjapöösaste lõikust ja harvendust tuleb teha vähemalt üle-kevadeti. Lõigatakse ära vanad üle 5—6 a. oksad, liiga tihedad, üksteist hõõruvad jne. oksad. Pääle ja õhuvoolud peavad pääsema ka pöösaste sisemusse. Lõigates tuleb tähele panna, et punase- ja valge sõstra ning karusmarjapöösaste juures tehakse lõiked maapinna lähedalt; mustal sõstral jäetakse aga 15—20 sm tüükad järele, et uued kasvud võiksid kergemini tekkida. Alati peavad karusmarjapöösad korralikult harvendatud olema, et võidelda jahukaste vastu.

Ka mõningad taimelkaitsetööd osutuvad marjaaias vajalikuks. Tähtsamaks neist on karusmarjapöösaste jahukaste vastu pritsimine „Kasoraaniga“ 2—3 korda, kusjuures esimene pritsimine on kohe pärast õitsemist, teised 10-päevaste vaheaegade järele.

Tähelepanu peaks pöörama ka mustasõstra kasvatusele, kuna mustasõstra järele oli juba möödunud suvel rohkesti nõudmisi. Kuna ka mustasõstra pöösaste paljundamine pistikkuist on alati kergesti teostatav; istandus hakkab marjasaaki andma juba mõne aasta pärast, siis oleks siin üks tasuv tööala maanoortele. Kuid ka omatarbeks peaks laiendatama mustasõstra kasvatust: on ju mustsõstar väärtuslikumaid ja vitamiinirikkamaid aedmarju.

Suuremat rõhku tänavu maanoorte tööettevõtetes kaalika ja porgandi kasvatamisele.

Möödunud harukordselt pakaserikas talv on pea kõigis meie aedades teinud nii puhta töö, et igasugusest puuviljast olene vähemalt tänavuseks ilma. Kuna aga puuvili mitmesugusel kujul oli meil viimasel ajal saanud toiduvaheldusena ja toortoiduna juba harilikuks, nii et nende järsk puudumine eeloleval sügisel ja talvel end õige valusasti tunda annab. Puuvilja puuduse pehendamiseks on mitmelt poolt üles tõstetud aktsioon, et puudujääv puuvili tuleb asendada söögi-juurviljadega, eriti porgandi ja kaalikaga ja viimaste kasvupindala tõsta igas talus senise kasvatuses arvestades kahekordseks. Kuna mõlemad nimetatud köögiviljaliigid on kerged kasvatada, väärtuslike ja maitsekate, sobivad kasutada mitmete toitude juure kui ka toorelt, siis on see aktsioon kõigiti tervitatud ja sellega tuleb ka maanoortel täiel rindel kaasa lüüa.

Kaalika ja porgandi kasvatamine koos teiste köögiviljadega toimub tavaliselt maanoorterangis kõige esimese ja lihtsama tööettevõtte. Köögiviljakasvatuse tööjuhises peetakse soovitavaks algajal maanoorel kasvatada võistlus-ettevõtte kaalikat ja porgandit 8—10 ruutmeetrit. Edasijõudnutele aga soovitatakse kasvatada kaalikat ja porgandit kogu talu elanikkonna tarviduste rahuldamiseks. Normiks iga talu elaniku kohta säetakse üles kaalikal 4 ruutmeetrit ehk 30 taime ja porgandil 8 ruutmeetrit ehk 5 grammi seemet. Tänavuse erakorralise aasta puhul tulevad võtta aga kõik need normid kaks

korda suuremad. Algajad peaksid kasvatama kaalikat ja porgandit mõlemat vähemalt 15 kuni 20 ruutmeetrit ja edasijõudnud peaksid iga talu elaniku kohta kasvatama 8 ruutmeetrit kaalikaid ja 16 ruutmeetrit porgandeid.

Mullastiku suhtes on kaalikat ja porgandit kõige sobivam kasvatada sügavamalt haritud ja paremini väetatud maal. Porgand lepib seejuures ka võrdlemisi liivase ja kerge maaga. Sõnnikuväetuse mõttes on kasulikumat kaalikale ja porgandile mullad, mis elmisele viljale on saanud laudasõnnikut. Lahjal maal võib hädakorral kasutada ka sõnniku andmist samal aastal, ainult sõnnik peab siis olema hästi kõdunenud. Sõnnikut kasutada sel juhul 1—2 koormat aarile (100 ruutmeetri kohta). Hoogsa kasvu ja täielikuma tasuvuse saavutamiseks on väga kasulik kaalikale ja porgandile anda kunstväetist 100 ruutmeetri kohta 2—3 kg superfosfaati, 1½ kuni 2 kg kaalisoola ja päältväetisena taimele 1—2 kg salpeeterväetist.

Kaalikaid on kõige sobivam kasvatada taimedest, kusjuures taimede saamiseks peavad seemned olema võimalikult varakult külvatud kuhugile sooja kohta, soovivat lavasse. Taimed tulevad kohale istutada juuni algul või keskel. Istutada on sobivam tasasele maale ridadesse või madalatele vagudele, kusjuures rea- või vaovahe oleks 50 sm. Taimevahe reas peab olema 25—30 sm. Enne istutamist tuleb juurte terav ots lühendada kuni narnasjuurteni. Parem söögikaalika sort on Krasnoselski.

Porgand tuleb külvata maha võimalikult varakult. Külv tuleb teha ridadesse 15 kuni 20 sm reavahedega. Et seeme paremini tärkaks, on kasulik seda 3—4 päeva enne külvi hoida toas niiske mulla sees ja siis seeme välja külvata ühes mullaga. Hiljem tuleb taimi harvendada, jättes taime vaheks reas umbes 5 sm. Seemet kulub porgandil 10 ruutmeetri kohta 6—7 g. Porgandi sortidest on paremad Nantes'i poolpikk, Südametu ja Pariisi turg.

Sügisel on väga kasulik osa porgandeid talveks pakkida keldrisse või koopasse liiva sisse, kus need väga kaua mahlastena ja tervetena säiluvad.

Kaalikaid ja porgandeid maanoorterangis tööettevõtte kasvatades tuleb muretseda „Köögiviljakasvatuse tööjuhise“. Selles on toodud üksikasjalised õpetused köögiviljade kasvatamiseks kui ka töö tasuvuse arvestamiseks. Juhiis on saadaval ülemaaliselt Maanoorte Ühenduselt (Tallinn, Pikk 42) ja maksab 10 senti.

Ilmus trükist väga tarvilik raamat

Tööriided talus.

Tööjuhise maanoortele praktiliste tööriiete valmistamiseks.

Hind 25 senti.

Raamatu on koostanud „Taluperenaise“ toimetaja Kai Luukk ja trükki toimetanud maanoorte kodumajandusnõunik Hilda Paqlant.

Raamat sisaldab hästi arusaadavaid juhiseid, kuidas valmistada odavaid, praktilisi ja ilusaid tööriideid ning toob tekstis hulga selgitavaid pilte ja lõikeid.

Kes saadab raamatu hinna Põllutöökojale postmarkides või maksab selle summa Põllutöökoja posti jooksvale arvele nr. 231, sellele saadetakse raamat posti teel koju kätte.

Põllutöökoda Tallinn, Pikk nr. 42.

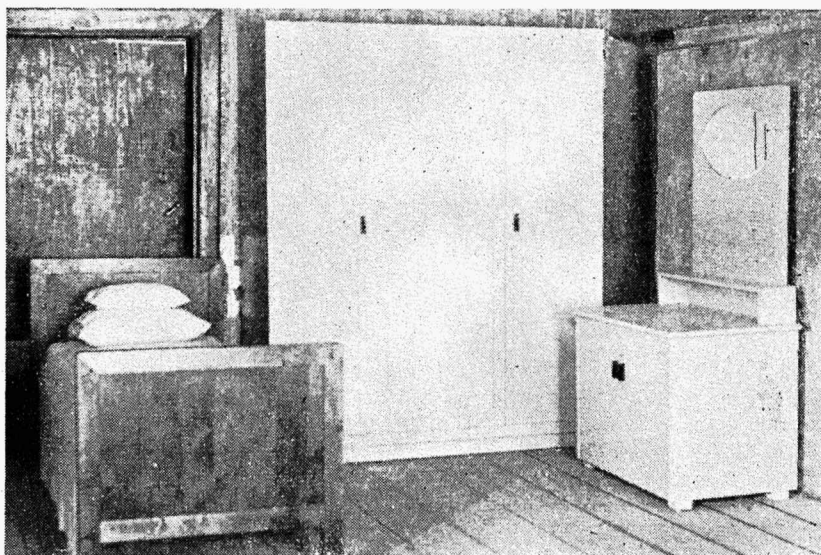
Magamisasemete korrastamine.

Meeta Mäekask.

Taludes on tavaliselt voodid mitmesse tuppa paigutatud, mis tingitud perekonna koosseisust. On vana- ja noorrahva magamistoad. Kui talus on teenijaid, siis nende voodid on kas elutoas või peretoas. Seetõttu leiame voodeid pea igas toas. On loomulik, et vanade ja noorte voodid on eraldi tubades. Soovitav, et ka teenijatel on väike toake, kuid kui sellele pole mõeldud maja ehitamisel, siis peaks katsuma kuidagi teisi leida teenijate jaoks mingit omaette kohta. Näiteks võib peretoast eraldada nurgakese vaheseinaga, kuhu võib asetada teenija jaoks voodi, laua ja riiete panipaigaks mingi kapi või kapi puudumisel lihtsa seina korralliku nagi riitele. Riided, mis on seinale riputatud, tuleb linaga katta, et takistada neile tolmu ligipääsu. Voodi- ja seljapesu jaoks sobib mõni väike kapp või kui on säärane laud, millel on sahtlid, siis on häa neid pesu panipaigaks kasutada.

Magamisasemete korrashoid jätab väga palju soovida. Minnes vahel päris keskmise jõukusega talle, avaneb toas pill, mis pole sugugi meeldiv. Voodid korraldamata, padi kuidagi visatud kotile, linad ja tekk hunni-

kus voodi keskel. Halvemal juhul leidub voodis päälle magamiseks vajalikkude esemete veel vanu palituid ja päevaseid seljariideid, voodi jalutsis igasugu pesuesemeid jne. Paremal juhul on tekk voodisse laiali visatud, mitte laotatud. Koti otsad kõrged, voodi keskpaik lõhku magatud. Voodi all on mitmesuguseid esemeid koos tarvitatavate jalanõudega, sääligi on kaste, lauajuppe ja riidetükke. Kui majas on väikesed lapsed, veerevad ka nende mänguasjad tihti voodi alla, kuid need tuleb säält igal hommikul välja võtta ja korda seada. Suuremad lapsed teevad seda ise. Tihti ei panda meil suurt rõhku magamisruumide korrallikule tuulutamisele. Üldiselt valitseb arvamine, ega võõrad magamistuppa lähe! Sellega aga eksitakse. Ruumid peavad igal juhul olema nii korras, et ei pruugiks häbi tunda ei oma ega võõra ees. Tavaliselt vabandatakse korratust ajapuudusega. Tegelikult ei võta korrastamine kuigi kaua aega. Ei tarvitse ju perenaine alati terve pere voodeid üles teha. Võib nii korraldada, et iga pere liige teeb ise oma voodi üles ja perenaine loob üldise korra tubadesse.

Korrallikult üles tehtud voodi.

Magamistuba on üks neist ruumest, milles inimene kodus olles viibib peaaegu kõige enam ja ta on määratud mõnusaaks ja rahulikult puhkepaigaks. On loomulik, et seda ruumi tuleb korraldada nii, et sääli oleks tõesti mõnus puhata.

Alates tuppa korra loomist, eemaldame voodi alt kõik, mis sinna ei kuulu. On ju talumajapidamises ruume küllalt, kuhu üht või teist paigutada, linna väikestes korterites on see raskem. Magamisasemetest hävitame söödikud, et nad ei rikuks unerahu. Paneme vooditesse hää pehme põhukoti. Koti alt võtame aga kõik ära, mis sinna ei pea kuuluma, nagu musta pesu ja igasugu muud räbalad. Isiklikult on mul valusaid mälestusi voodikoti sisemusest. Hää värske põhu asemel võib neist leida räbalaad mingi nuppude või toppide seguga, mis aga kõva voodi põhja juures ei püsi tasanena. See tõttu osutub sääranne kott põhukotist palju kõvemaks, kui siis koti all hoitakse ka vanu riideid ja musta pesu, on asi veel hullem. Nupu või topi kotte võib küll tarvitada reformpõhjaga voodis, kui neid hästi kohendada, kuid mitte kõva puupõhjaga voodis. Tä

ludes on küllalt põhku, mida võib tarvitada kottide täiteks ja mida ka tihti saab vahetada, sest seda on omastkäest saada.

Hästi täidetud voodikotile asetame puhad linad, mille päale laotame korralikult vaiba ja nii otse meelitab voodi õhtul väsinud keha puhkusele. Voodipesu tuleb vahetada iga kahe nädala tagant.

Panen peretütardele südamele, et nad magamisasemetega ja ruumide eest rohkem hoolitseksid. Voodid kohendame igal hominikul ja laotame teki korralikult päale; tuba tuulutame ja loome tuppa üldise korra: terve see toiming ei võta rohkem aega kui 10 kuni 15 min., kuid selle eest on kogu päev mugav tunne majas.

Jalanõud, mis asuvad voodi all, paigutame selleks määratud kapidesse. Tööjalatsid asetame tööriiete kappi või jälle selleks eraldi valmistatud panipaika. Puhad jalanõud, mida kasutame harvemini, asetame magamistuppa kas selleks valmistatud kappi või selle puudumisel leiame neile koha mõnes teises kapis. Ühe sõnaga — igale esemele oma kindel panipaik. Säält neid võtame ja sinna neid jälle pärast tarvitamist asetame

Kohupiima valmistamine.

Kevadel on meie kodudes jälle rohkem piima. Piim on üks neist toiduainetest, milles leidub kõiki inimorganismile vajalikke toitaineid. Ka on piim kergestiseeditav, peaaegu täiel määral omastatav ning valmistamisel jätteid mittejättev. Piim on seda väärt, et tarvitaksime teda senisest rohkem.

Kevad- ja suvekuudel soovitaksin eriti senisest suuremat rõhku panna kohupiima tarvitamisele. Kohupiim on väga valgurikas ja seepärast võib kohupiim asendada osa lihatarvidusest. On ju kevadkuudeks niikui-nii lihatagavarad tublisti vähenend ja tihti tahab vahe jääda vana tagavara lõpu ja uue saamiseni.

Kohupiima toiteväärtuse võrdluseks teiste ainetega toon siin mõned andmed:

- 1 kg kohupiima annab 340 g valke ja 2220 kalorit; 1 sendi eest saab 45 kalorit.
- 1 kg sealihaga annab 172 g valke ja 2950 kalorit; 1 sendi eest saab 24 kalorit.
- 1 kg vasikaliha annab 195 g valke ja 1200 kalorit; 1 sendi eest saab 22 kalorit.

Ainete hinnaks on võetud:

- 1 kg kohupiima 50 senti.
- 1 kg sealihaga 125 senti.
- 1 kg vasikaliha 55 senti.

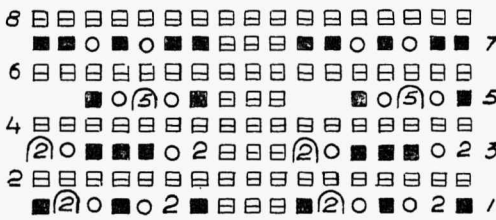
Siit näeme, et kohupiimast saame 1 sendi eest kõige enam kaloreid.

Kohupiima valmistamisel tuleb silmas pida, et piim oleks paras hapu, ning et piima ei soojendataks liiga palju. Ülehapendatud ja ülekuumendatud kohupiim on tuim ja kõvateraline.

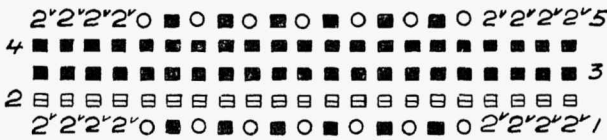
Kohupiimaks valmistatav piim olgu paks, hapu. Soojendada tuleks teda 40—42°C, kunagi mitte aga üle 42°C. Harjunud valmistaja tunneb parajat soojust ka ilma kraadiklaasita. Hästihapendatud ning õieti soojendatud piim lõmbub nii kokku, et piima vesi tuleb päale ja paks piim vajub põhja. Lusikaga surudes on sellised piimatükikesed nagu õhukese nahakorraga kaetud ja ei lähe nii hõlpsasti laiali, nagu harilik hapupiim. Soojendatud piim valatakse kohe soojalt hõredast riidest kotti ja jäetakse rippudes nõrguma. Jahtunud piimast ei tule vesi välja. Vajutise alla ei ole soovitatav piima panna.

Ka ahjus saab hääd paksu piima valmistada, kui ahi pole mitte väga kuum. Kohupiima saab kasutada väga mitmesugusteks toitudeks. Hästi sobiv on kohupiim kastmena soojade kartulite juure mitmesuguste lisanditega.

Kootud esemeid suveks.

- — parempoolne silm.
- — vasakpoolne silm.
- 2 — 2 silma paremale poole kokku kududa.
- 2^v — 2 silma vasakule poole kokku kududa.

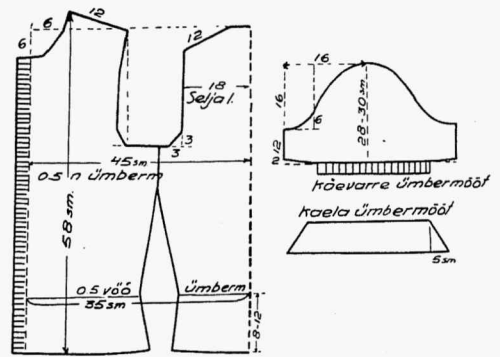
- — kord ümber varda.
- ② — üks silm kudumata vardale tõsta, teine ära kududa ja kudumata üle kootu tõsta.
- ⑤ — üks silm kudumata vardale tõsta, 4 kokku kududa ja kudumata üle tõsta.

Suvel kantavalt kootud esemeilt nõuame rohkem vastupidavust kaunilt säilimiseks kui talvel kantavalt, sest suvise riietuse hele värv, tolmu ja higistamise võimalused sunnivad meid neid sagedamini pesema. Ainult villasest valmistatud esemed viltivad kiirelt ja soodustavad suvel liigset palavust.

Hääks materjaliks osutub suvepluusideks puuvill koos villasega, näit. tams kududa koos villasega korrutamatu (lõng jookseb kududes kahest kerast). Tams jätta loomulikku värvi, villane võib olla ka heledates toonides värviline.

Sellise põhimaterjali juure sobib tarvitada kirjalõngaks villaseid, näit. rahvusvöökirjadesse. Teine häa materjal on meie oma linane.

Kodusel teel linase kudumiselõnga valmistamiseks tuleks ühekordne linane lõng korrutada 4—6-kordseks. Ennem 2—3-kordseks,

Kampsuni lõige 88 sm rinnamõõdule.

Kohupiima peenendatakse läbi sõela surumisega või läbiajamisega lihamasinast. Lisatakse maitse järgi soola ning nii palju piima või koort, et segu saaks paras mahlane. Lisanditena võib tarvitada köömneid, sibulalauke, murulauke, petersellilehti, tillilehti, õunapüreed, tomatipüreed, hakitud heeringaid, hakitud praetud räimi. Võileivale määrades sobib sinna juure mett tarvitada.

Need on kõige lihtsamad kohupiima tarvitamisviisid. Pääle selle saab kohupiimast magustoite, korpe, pannkooke, palle ja palju muud.

Kohupiima igapäevaseks toiduks tarvitamisel rikastame väga palju oma igapäevast toitu. Senini on paljudes kodudes kohupiim jäänud ainult suuritel pühadel nõuetavaks toiduaineks. Väga levinud on kohupiima tarvitamine Viljandi- ja Võrumaal.

H. P.

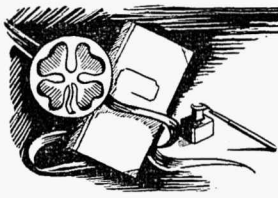
Alma Kivirüüt.

seejärele tugevasti keeta ja kolkida, siis uuesti korrutada — uuesti keeta ja kolkida, tarvitades selleks siledaksvoolitud puunua — kuni lõng omab elastsust ja ilusat pehmet läiget.

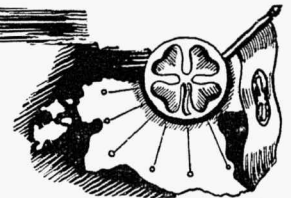
Lina tuleb selleks otstarbeks eriti hoolikalt valida ja piinliku hoolega takk kõrvaldada — tähtis on ka linasordi loomulik pehmus ja läige.

Tarvitada lina loomulikes pleegitootides, või kergelt värvida. Arvestades sellise eseme suurt vastupidavust, tuleks eelistada värvides valguse- ja pesukindlaid küüp- või taimevärve.

Antud kudumisproovid on sobivad ülalmainitud materjalist kudumiseks kui ka villasele jämedamale lõngale.

ORGANISEERITUD NOORED

Harju maanoortel oli peopäev.

Pühapäev, 21. aprill, kujunes Harju maanoortele tõeliseks peopäevaks. Toimus ju sel päeval Tallinnas Harju maanoorte-päev, millest vaatamata rasketele teoludele tuli osavõtjaid ka maakonna kaugemaist maanoorteringidest. Noortepäeva alguseks täitus ruumikas saal viimase võimaluseni maanoortest ja nende juhtidest, kusjuures ruumi kaunistas paarkümmend rõõmsavärvilist maanoorteringi lippu. Kõrgeist külalistest saabus esmalt üleriiklik maanoorte vanem Siseminister A. Jürima, keda noored tervitasid püstitõusmisega ning varsti seejärel Pääminister prof. J. Uluots abiikaasaga. Päev algas avapalvusega Harju-Jaani kog. õpetaja A. Toomingalt, mille järele toimus Harju Maanoorte Ühenduse lipu õnnistamine ja üleandmine.

Annetajate, Isamaaliidu Harjumaa Komitee ja noorkotkaste nimel palus O. Suursööt Üleriiklikku maanoorte vanemat lippu üle anda Harju maanoorte esindajale. Harju maanoorte nimel võttis lipu vastu Harju maanoorte vanem P. Männik ning liputõotuse andsid kõikide konventide noortevanemad ja maanoorteringide esimehed. Aktuse avasõna ütles Isamaaliidu Harjumaa Komitee esimees O. Suursööt.

Selle järele astus kõnetooli Pääminister prof. J. Uluots, pidades sütitava aktusekõne, mida katkestasid noorte sagedased kiiduavaldused. Pääministri kõne järele kandis Iru Maanoorteringi kõnekoor ette Erni Hiire luuletuse „Millest laulsid Sinimäe noored“.

Järgnevalt kõneles E. Maanaiste Kesk-

Harju Maanoorte Ühenduse lipu üleandmine. Kõneleb Üleriiklik Maanoorte Vanem siseminister A. Jürima. Lipust paremal seisab pääminister prof. J. Uluots.

Rahvusriideis noori Harju maanoortepäeval Tallinnas.

seltsi esinaine pr. L. Käbin, ning sellele järgnes diplomite väljaandmine parimatele maanoorteringidele. Harjumaa parima ringina sai diplomi Kehtna Maanoortering. Konventide parimateks ringideks on Ääsmae Maanoortering Keila konvendis, Anija Maanoortering Raasiku konv., Tuhala Maanoortering Kose konvendis, Iru Maanoortering Tallinna konvendis, Ohukotsu Maanoortering Kohila konvendis, Valgejõe Maanoortering Kuusalu konvendis ja

Paldiski ümbruse Maanoortering Kloostri konvendis. Aktus lõppes Harju maanoorte vanema P. Männiku lõppsõna ja ühislauluga „Eestimaa, mu isamaa.”

Õhtul toimus meeleolukas noorte pidu, ettekannete ja jalakeerutusega. Südaõiste rengidega ja järgmisel hommikul lahkusid noored värskete muljetega päälinnast, viies kaasa teadmise, et maanoorte liikumine on terve, vaiba ja iseteadev noorsooliikumine.

Ülemaalise Maanoorte Ühenduse pääsekretäride vahetus.

Senine Põllutöökoja ja ühtlasi Ülemaalise Maanoorte Ühenduse pääsekretär Ignas Tõrmaküla määrati hiljuti Vabariigi Presidendi otsusega Informatsiooni Keskuse abijuhatajaks. Uuele vastutusrikkale kohale asus I. Tõrmaküla 7. maist k. a. I. Tõrmaküla, kellel on suured teened maanoorte organisatsiooni väljaarendamisel jõuliseks liikumiseks, ei jää loodetavasti ka oma uute ametikohustuste juures täiesti eemale maanoorte liikumise juh-
timisest.

I. Tõrmaküla asemel Ülemaalise Maanoorte Ühenduse pääsekretäri kohused pandi Põl-

lutöökoja juhatuse poolt Põllutöökoja Nõuandetalituse juhataja agr. Ferdinand Sõõt'i päle.

F. Sõöt on sündinud 1904. aastal Valgemaal, Karula vallas talupidaja pojana. Ülikooli Põllumajandusteaduskonna lõpetas 1933. aastal. 1928. a. novembris astus F. Sõöt Põllumajandusliku Raamatupidamistalituse teenistusse. Vahepeäl, 1932. aastal, oli F. Sõöt pikemat aega Schveitsis, kus ennast täiendas Zürichi Tehnikaväliskooli Põllumajandusosakonnas ja tutvus ühtlasi Schveitsi talupoegade liidu sekretariaadi töökorraldustega. 3. XII 1936. määrati F. Sõöt Põllutöökoja Raamatupidamistalituse juhatajaks, kust 1. V 39. aastal Põllutöökoja Nõuandetalituse juhatajaks.

I. Tõrmaküla.

Agr. F. Sööt.

Agr. Arno Talvoja maanoorte nõunikuks.

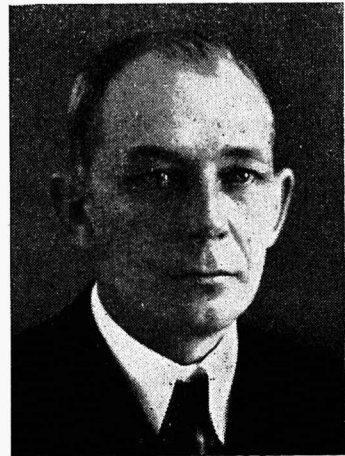

Agr. A. Talvoja.

Põllutöökoja juhatuse otsuse kohaselt määrati alates 1. maist k. a. Põllutöökoja maanoorte nõunikuks agr. Arno Talvoja. A. Talvoja hakkab ühtlasi toimetama ka ajakirja „Tõusev Noorus“, olles ajakirja vastutavaks pää- ja tegevtoimetajaks. Senine Põllutöökoja maanoorte nõunik ja „Tõusev Nooruse“ tegevtoimetaja agr. Elmar Nugis asus teatavasti hiljuti Põllutöökoja Ajakirjade Talituse juhatajaks.

Arno Talvoja on sündinud 1907. aastal Tahkuranna vallas Pärnumaal. Ülikooli Põl-

lumajandusteaduskonna lõpetas 1933. a. algul kütusega. Ülikooli lõpetamise järele töötas 1,5 aastat Riigi Põllutöö ja Ülikooli Taimekasvatuse katsejaamades. Seejärel oli 5 kuud valitsejaameti praktikandiks Sõmerpalu riigimõisas, kust kutsuti 1934. a. sügisel E. Põllumeeste Keskseltsi sekretäriks. Viimaselt kohalt asus A. Talvoja 1. juunist 1936. a. Pärnumaale Audru maatulunduskonsulendiks, kust nüüd kutsuti maanoorte nõunikuks.

Aleksander Reinsalu,
Narva põllumeeste konvendi
maanoorte vanem.

Maanoorte ööbimiskohtade nimekiri 1940. a.

Järjekorra nr. nr.	Ööbimist võimaldaja nimi ja address	Talu	Küla	Vald	Missuguse maantee lähedal talu asub Mitme km kaugusel ja kuspool küljes maanteest. l — lõuna, p — põhja, õ — õhtu, h — hommiku	Lähem raudteejaam või omnibusepeatas, o=omnibusepeatas r = raudteejaam	Selle kaugus km	Mitmele isikule snab korraga öömaja anda
1	2	3	4	5	6	7	8	9
V I R U M A A.								
1	Ants Pikknurm, Tudulinna, Metsküla	Uuetoa	Metsküla	Tudulinna	Avinurme—Tudulinna	0	r. Avinurme	10
2	Paula Roosvald, Tudulinna ag., pk. 9	Kesa	"	"	"	"	o. Tudulinna	7 50
3	Erich Mölder, Tudulinna vald, Lutsaka pk.	Lutsaka	Kesavälja	"	Tudu—Tudulinna	0	r. Avinurme	9
4	Elmar Luhamaa, Tudulinna ag.	Laiakivi	"	"	"	"	o. Tudulinna	6 5
5	Anne Pikkaja, Tudulinna ag., pk. 35	Lulli	Metsküla	"	Avinurme—Tudulinna		r. Tudulinna	23
6	Lembit Kivimägi, Tudulinna ag.	Vanakõstri	Tudulinna	"	Tallinna—Avinurme	0,2 p.	o. Lutsaka	— 100
7	Helmi Soolep, Rääsa k., Viru-Maidla	Kulbi	Rääsa	Maidla	Maidla—Tarumaa	0,5 õ.	r. Avinurme	20
8	Eduard Pukk, Laekvere ag.	Ristikivi	Laekvere-Aru	Paasvere	Kahkla—Laekvere	0,2 p.	o. Tudulinna	3 100
9	Salmel Kirs, Moora as., Laekvere ag.	Otsa	Moora	"	Siimuna—Laekvere	0 p.	r. Avinurme	10
10	Endla Tamm, Kestla, Lügänuuse	Tõnismäe	Kestla	Lügänuuse	Tallinn—Narva	2,5 l.	o. Tudulinna	7 10
11	Marta Kohver, Kestla, Lügänuuse	Kõrtsi	Kestla	"	Tallinn—Narva	3 l.	r. Avinurme	16
12	Helvi Laager, Lahe k., Kalvi ag.	Laagri	Lahe	Mahu	Tallinn—Narva	9 p.	o. Tudulinna	1,5 15
13	Olga Kriisk, Kahula, Jõhvi	Kooli	Kahula	Jõhvi	Jõhvi—Kiikla	0 l.	r. Küttejõu	12 2
14	Linda Niinepuu, Kahula, Jõhvi	Koplinurga	Kahula	"	Jõhvi—Kiikla	0,5 l.	r. Rakke	27
15	Georg Jalas, Veadla pt. Assamalla	Värava	Veadla	Assamalla	Tartu—Narva	2 h.	r. Laekvere	2 2
16	Evald Reisman, Kadila ag.	Lagedi	Lagedi	"	Tartu—Narva	1 h.	r. Rakke	24
17	Leida Kaljuorg, Pikaristi pk., Viru-Kabala	Saare	Võrkla	Mahu	Tallinn—Narva	0,5 p.	o. Laekvere	1 2
18	Endel Piiraja, Metsavälja, Kalvi ag.	Metsavälja	Metsavälja	"	Sonda—Padaoru		r. Kiviõli	8
19	Edus Roonet, Oonurme, Virumaal	Mõisa	Oonurme	Tudulinna	Rakvere—Ranna-Pungerja	p.	o. Rannu k.	8 2
20	Karl Lepassaar, Raja k., Oonurme	Väike-Nuuma	Oonurme	"	"	0,5 p.	r. Kiviõli	8
21	M. Merirand, Konju k., Oru ag.	Hiie	Konju	Jõhvi	Tallinn—Narva	0,5 p.	o. Rannu k.	8 2
22	E. Orunuk, Konju k., Oru ag.	Karunina	Konju	"	Tallinn—Narva	0,5 l.	r. Viru-Kabala	24
23	Lidia Palk, Koila pk. 8, Kalvi ag.	Linnamäe	Koila	Mahu	Tallinn—Narva	2 p.	r. Viru-Nigula	7 2
24	Hilja Sein, Eipri pt., Väike-Maarja	Kõrtsi	Eipri	Vao	V.-Maarja—Simuna	1 h.	r. Somp	2 2
							o. Jõhvi	5 2
							r. Somp	2,5
							o. Jõhvi	5
							r. Rakvere	15
							o. Kullenga	4 5
							r. Rakvere	13
							o. Kullenga	5 5
							r. Kabala	12
							o. Varudi as.	1 5
							r. Sonda	11
							o. Pada risttee	3 4
							r. Tudulinna	8
							o. Oonurme	3 3-8
							r. Tudulinna	15
							o. Oonurme	2,5 5-10
							r. Oru	2,5
							o. Sillamäe	10 3
							r. Oru	1,5
							o. Sillamäe	10 1
							r. Viru-Kabala	17
							o. Viru-Nigula	2 2
							r. Kiltsi	12
							o. Väike-Maarja	5 5
J Ä R V A M A A.								
25	Magda Marmel, Tännasilma, Kärevere ag., Järvam.	Mardihansu	Tännasilma	Särevere	Türi—Viljandi	3 l.	r. Kärevere	4 3
26	Ilmar Järve, Palu pk. 21, Mäeküla ag.	Ivaski	Palu	Paide	Paide—Koeru	1 p.	r. Paide	15 1 3
27	Valter Saltsmann, Palu pk. Mäeküla ag.	Jaama	Palu	"	Paide—Koeru	1 p.	o. Palu	1 4
28	Alma Krull, Kalitsa, Koeru	Tambla	Kalitsa	Väinjärve	Koeru—Peetri	0 l.	r. Esna	8
29	Theo Evarison, Puivere, Koeru	Uustalu	Puivere	"	Koeru—Peetri		o. Koeru	5 4
30	Hugo Tavast, Tännasilma pt., Kärevere-Järvamaal	Kooli	Tännasilma	Särevere	Türi—Viljandi	5 l.	r. Esna	6 6
31	Arnold Niitsalu, Viisu-Kuivaõde pk., Kareda ag.	Juhani	Viisu as.	Kareda	Paide—Tapa	0,2 õ.	o. Koeru	6
32	Voldemar Vaikmets, Koordi-Kuusiku pk., Kareda	Sepa	Koordi as.	"	Tapa—Paide	0,2 õ.	r. Vodka	1 2
33	Harry Luht, Ao pt., Rakke	Hindreko	Ao	Rakke	Rakke—Koeru	0	o. Koordi as.	1 2
34	Voldemar Lodi, Kapu ag.	Kubja	Ligvalla	"	Rakke—Koeru		r. Rakke	3 5
							o. Kapu	8 5

H A R J U M A A.

35	Salme Simson, Pärna t. Laitse ag.	Pärna	Vauksi	Kernu	Tallinn—Lihula	3 õ.	r. Laitse o. Laitse	4 3	3
36	Leon Tallisoo, Kodila pk., Hagudi	Seenda	Kodila	Rapla	Rapla—Hageri	0 õ.	r. Hagudi	10	3
37	Alma Teesaar, Audevälja kt., Tallinn-Vaksal	Rehe	Audevälja	Padise	Paldiski-Haapsalu	0 õ.	r. Vasalemma o. Audevälja	17 0	4-6
38	Heino Toomtal, Uusküla pk., Hagudi	Toomari	Uusküla	Rapla			r. Hagudi o. Rapla alev	6 3	3
39	Agnes Kala, Perila pk., Peningi	Paju	Perila	Peningi	Raasiku—Kose	1 h.	r. Raasiku o. Perila	10 1	4
40	August Hoidorp, Turba ag., pk. 7	Lepiku	Lehetu	Nissi	Tallinn—Haapsalu	4 l.	r. Turba	3	3
41	Arnold Ajaots, Turba ag., pk. 20	Mõisamaa	Laane	"	Tallinn—Haapsalu	3.5 l.	r. Turba	2,5	2

L A X N E M A A.

42	Leida Manni, Kolu erak. Haapsalu	Manni	Kolu	Asuküla	Asuküla—Ungru		r. Haapsalu o. Ridala	12 6	5
43	Salme Nurmik, Võnnu pk., Läänemaal	Võõriku	Erja as.	"	Ridala—Võnnu	0,5 l.	r. Ridala o. Ridala	7 5	1
44	Helmi Pärnamets, S.-Lähtru pk., Lähtru ag.	Tõllaangu	S. Lähtru	Martna	Taebla—Martna	1 h.	r. Taebla o. Kokre	12 3	2
45	Harald Talvoja, Kokre pk., Lähtru ag.	Madise	Kokre	"	Haapsalu—Märjamaa		r. Palivere o. Kokre	14 3	3
46	Helmi Siimon, Ohtla pk., Lähtru ag.	Tõnu	Ohtla	"	"	0,5 l.	r. Palivere o. Ohtla	16 0,5	2
47	Gustav Kasterpalu, Ohtla pk., Lähtru ag.	Saueangu	Ohtla	"	"	1,5 p.	r. Palivere o. Kokre	12 3	4
48	Oskar Kukk, Karuse kt., Karuse	Keldri	Kiska	Karuse	Pärnu—Virtsu		r. Karuse o. Kalli	9 15	14

S A A R E M A A.

49	Rosalia Lindau, Koimla ag., Saaremaal	Leesi	Koimla	Lümända	Kuressaare—Lümända		o. Koimla		10
50	Arteemi Kaasik, Kuusiku küla, Pihla ag.	Jakobi	Kuusiku	Pihla	Kuressaare—Pihla	0,5 p.	o. Reomäe	5	5
51	Rudolf Kirs, Kuusiku k., Pihla ag.	Meelase	Kuusiku	"	Kuressaare—Pihla		o. Reomäe	5	5
52	Marta Aru, Paatse k., Leisi	Sepa	Paatse	Leisi	Leisi—Orissaare		o. Leisi	1	5
53	Arvi Selge, Jõiste küla, Leisi	Kuke	Jõiste	"	"	1 h.	o. Leisi	10	1)
54	Linda Raet, Gotlandi, Saaremaa	Hannuse	Gotlandi	Lümända	Lümända—Lõmala	0,5 p.	o. Gotlandi	0,5	12

P Ä R N U M A A.

55	Linda Kaldvee, Nedrema pk., Pärnu	Koige	Nedrema	Soontaga	Kalli—Jaagupi		r. Rootsi o. Nedrema	20	3
56	Mihkel Sander, Koonga, pk. 2	Aru	Karupa	"	"	"	r. Rootsi o. Koonga as.	20	4
57	Elli Koiksoon, Nedrema pk., Pärnu	Kubja	Nedrema	"	"	"	r. Rootsi o. Nedrema	20	3
58	Jaana Pärt, Suurejõe ag., Vändra	Kiltre	Võiera	Vändra	Pärnu—Viljandi	3 õ.	r. Vändra o. Vändra	8 2	6
59	Helga Aasa, Lepaspea pk., Tõstamaa	Aasamäe	Lepaspea	Tõstamaa	Pärnu—Tõhela	0,2 õ.	r. Pärnu o. Lepaspea	35 0,2	5
60	Linda Kull, Völdula algk., Vändra	—	Völdula as.	Vändra	Pärnu—Paide		r. Vändra o. Vändra	10 10	20
61	Ain Kuusk, Lehtmetsa t., Tali ag.	Lehtmetsa	Tali as.	Tali	Tali—Tõitoja	0,5 h.	r. Paide o. Tali	10 2	4
62	Mari Laas, Randivälja pk., Tori	Kuressaare	Randivälja	Tori	Pärnu—Paide	1 h.	r. Tori o. Areneeme	6 1	10
63	V. Lind, Paikuse v., Veske k.	Reinoja	Veske	Paikuse	"	"	r. Paikuse o. Sindu	6 1,5	15

V I L J A N D I M A A.

64	Leida Põldroos, Pajusi, Põltsamaa	Hansureinu	Loopre	Pajusi	Pajusi—Kalana		r. Jõgeva o. Põltsamaa	30 8	10
65	Hans Vaga, Ireaua, Võhiküla	Ireaua	Võhiküla	Taevere	Viljandi—Pärnu	1 h.	r. Olustvere o. Võhiküla	12 1	2
66	Juta Talur, Nugari t., Jälevere ag.	Nugari	Jälevere	"	Jälevere—Tõrvaangu		r. Võhma o. Võhiküla	7,3 6	2
67	Linda Puskar, Võhma-Villevere ag.	Sirina	Villevere	Kabala	Tallinn—Viljandi	4 õ.	r. Ollepa o. Võhma	3 4	5
68	Osvald Tõke, Võhma-Villevere ag.	Siremihkli	Paju	Taevere	"	"	r. Ollepa o. Võhma	3 4	5
69	E. Saabas, Sürgavere ag.	Pajuri	Kabila	"	Viljandi—S.-Jaani	1 h.	r. Sürgevare o. Hommiku	4 4	10
70	Joh. Kallaste, Sürgevare	Paduri	"	"	"	"	r. Sürgevare o. Vaalamäe	5 3	20
71	Jaana Hiemäe, Auksi-Võhmaküla pk., Viljandi	Kooli	Võhma	Olustvere	"	"	r. Sürgevare o. Jürise kpl.	8 0,5	2
72	E. Vahtramäe, Tääksi ag.	Saruksi	Tääksi	"	Tallinn—Viljandi	3 h.	r. Olustvere o. Mudiste	6 3	6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	
73	Olev Koppel, Riisaare pk., Tääksi ag.	Altvälja	Riisaare	Olustvere	Tallinn—Viljandi	3 h.	r. Olustvere o. Vöhmaküla	9 4	6
74	Karl Rehand, Pisisaare kt., Põltsamaa	Küti	Pisisaare	Pajusi	Põltsamaa—Rutikvere	0,5 ö.	r. Võhma o. Põltsamaa	33 8	10
75	Karl Kuusk, Pisisaare kt., Põltsamaa	Kõrgemäe	Raasna	"	"	"	r. Võhma o. Põltsamaa	35 10	10
76	Heini Mielberg, Pajusi, Põltsamaa	Lepiku	Loopre	"	Pajusi—Kalana	"	r. Jõgeva o. Põltsamaa	30 8	10
77	Helgi Haan, Pajusi-Kalana kt., Põltsamaa	Priksu	Kalana	"	Põltsamaa—Rutikvere	0,5 p.	r. Jõgeva o. Kalana	27 1	10
78	Aarne Org, Puiatu ag., pk. 66	Korvi	—	Raudna	"	"	r. Viljandi o. Puiatu	15 1,5	3
79	Irene Oja, Lohe pk., Viljandi	Härma	—	"	Viljandi—Kõpu	1,5 p.	r. Viljandi o. Lohu	16 1,5	2

T A R T U M A A.

80	Manivald Milk, Ilmjärve pt. pk. 13, Otepää	Tõuvälja	Tõutsi	Pühajärve	Ilmjärve—Kantsu	0,2 l.	r. Keeni o. Otepää	18 15	5
81	Hugo Kapaun, Aru koolimaja pk., Elva	Vastsetalu	Külaaseme	Konguta	Tartu—Riia	4 ö.	r. Elva o. Tõravere	5 4	4
82	Iida Turk, Ranna ag.	Turgi	Apumaa	Pala	Mustvee—Kallaste	1 l.	r. Mustvee o. Pala Kadrina	17 3	5
83	Leo Unt, Peedi pk., Elva	Ivaski	Karijärve	Konguta	Tartu—Viljandi	6 l.	r. Elva o. Puhja	9 7	4
84	Lehte Toim, Hellenurme ag.	Tiirike	Hellenurme	Elva	Hellenurme—Päidla	0,2 l.	r. Palupera o. Palupera	4 4	4
85	Maimu Siht, Laeva ag. pk. 19, Sõemurru t.	Sõemurru	Keskküla	Laeva	Tartu—Põltsamaa	1 p.	r. Tabivere o. Aruvälja	18 1,5	3
86	Helmi Sonn, Laeva ag., pk. 10	Triinu-Märdi	Väinikvere	"	Tartu—Põltsamaa	5 p.	r. Tabivere o. Laeva	12 5	4
87	Endel Seer, Arula ag.	Järve	Arula	Pühajärve	Puka—Otepää	"	r. Puka o. Puka	8 8	3
88	Al-der Tammoja, Arula ag.	Sõgelseppa	Arula	"	Pringi—Arula	"	r. Puka o. Mustvee	10 20	6
89	Hugo Aas, Assikvere, Pala ag.	Keskvälja	Assikvere	Pala	Saare—Ranna	0,5 l.	r. Pala o. Elva	6 10	3
90	Edgar Koger, Konguta ag. pk. 15	Roti	Lembavere	Konguta	Rõngu—Puhja	0,5 ö.	r. Kulli o. Nõo	2 4	2
91	Endla Panksepp, Unipiha as., Nõo	Lätte	Unipiha	Nõo	Nõo—Unipiha	0,5 l.	r. Kambja o. Elva	8 7	10
92	Linda Otsasoo, Känni pt., Kodijärve ag.	Trälla	Oomiste	Elva	Tartu—Otepää	2 ö.	r. Känni o. Nõo	3 10	50
93	Leo Pastak, Kodijärve ag., pk. 6	Järveotsa	Pangodi	Kambja	Tartu—Otepää	0,5 h.	r. Känni o. Kaarepere	0,5 9	20
94	Laine Piibar, Palamuse, Süvalõpe pt.	Mardi	Süvalõpe	Kuremaa	Kudina—Kuremaa	"	r. Süvalõpe o. Mustvee	0,5 17	10
95	Osvald Rajamäe, Ranna ag.	Järve	Ranna	Pala	Mustvee—Kallaste	0,3 h.	r. Kadrina-Pala o. Jõgeva	4 0,5	3
96	Meeta Kuuskvere, Jõgeva pk. 2	Räga	Jõgeva	Jõgeva	Jõgeva—Mustvee	0,5 l.	r. Jõgeva o. Tartu	0,5 46	5
97	Eha Uibo, Kokora, Alatskivi	Uibo	Kokora as.	Alatskivi	"	"	r. Tartu o. Alatskivi	6 44	50
98	August Läst, Tõruvere,	Tõnsu	Tõruvere	"	"	"	r. Tartu o. Alatskivi	4 15	20
99	Hans Kivi, Lohusuu ag., pk. 12	Separa	Lohusuu	Lohusuu	Lohusuu—Avinurme	"	r. Mustvee o. Lohusuu	1,5 12	2
100	Endla Kukk, Ehamaa ag.	Sillaotsa	Kärevere	Laeva	Kärkna—Kärevere	0,5 p.	r. Kärkna o. Kärevere	1 9	5
101	Elsa Rummel, Soojamaa pt., Kärkna	Kamara-Reinu	—	"	"	"	r. Kärkna o. Kamara	0,1 17	5
102	Jaan Koni, Puhja ag.	Koni veski	Puhja	Puhja	Tartu—Viljandi	0 l.	r. Elva o. Puhja	0,5 17	4
103	Johannes Ummik, Puhja ag.	Tiide	"	"	"	"	r. Elva o. Puhja	0,5 17	5
104	Jaan Partis, Arula ag.	Variku	Arula	Pühajärve	Palupera—Arula	0 ö.	r. Palupera o. Palupera	9 9	3
105	Magda Kuuse, Unipiha as., Nõo	Paju	Unipiha	Nõo	Tartu—Riia	3 l.	r. Nõo o. Kambja	4 7	10

V A L G A M A A.

106	Valter Ihjan, Lüllemäe ag.	Vastse-Hendu	—	Karula	Valga—Võru	2 l.	r. Karula	13	5
107	Linda Subert, Vasila t., Taheva	Vasila	—	Taheva	Valga—Mõniste	0,5 h.	r. Laanemetsa o. Puka	1 15	5
108	Heljo Kivisalu, Pikasilla ag.	Võndre	Ala	Helme	Tartu—Pärnu	"	r. Pikasilla o. Antsla	1 12	5
109	Lehtkai Luik, Vastse-Hauka, Haabsaare ag.	Vastse-Hauka	Ähijärve	Karula	Antsla—Saru	0,5 ö.	r. Lepistu	12	3

V Ö R U M A A.

110	Leo Sarapu, Kurenurme ag.	Hannikeste	—	Linnamäe	Antsla—Võru	2,5 l.	r. Kurenurme	0,6	2
111	Linda Kasak, Krabi ag.	Kanamäe	Krabi as.	Varstu	Võru—Krabi	0,5 ö.	r. Võru o. Krabi	32 1	3
112	Aino Vaindlo, Väimela ag., Võru	Põõna	—	Võru	Tartu—Võru	0,25 p.	r. Võru o. Lapi	10 0,25	35

1	2	3	4	5	6	7	8	9	
113	Koit Palo, Raiste pk., Võru	Palo	Väimela Suurküla	Võru	Tartu—Võru	1,3 ö.	r. Võru o. Raiste	16 1,3	20
114	Valter Koosapöeg, Mooste ag., pk. 11	Kraavisilla	Mooste	Mooste	Räpina—Tartu	0,5 l.	r. Põlva o. Ahja	12 10	5
115	Herta Puusepp, Mooste ag., pk. 7	Kasemäe	"	"	"	2,5 p.	r. Põlva o. Rasina	15 4	5
116	Edar Oinas, Uue-Saaluse ag.	Kolga	—	Vastseliina	"	"	o. Holsta	3	
117	Öie Kaska, Haabsaare ag.	Kaika	Ahijärve	Antsla	Võru—Valga	0 h.	r. Antsla o. Lepistu	10 9	10
118	Öie Oja, Haabsaare ag.	Siimani	"	"	Antsla—Saru	0 h.	r. Antsla o. Lepistu	14 14	4
119	Heino Matsin, Põlva vlm.	Tilsi	Mammaste	Põlva	Põlva—Tartu	0,5 h.	o. Lepistu r. Põlva	12 2	3
120	Asta Kurvits, Põlva vlm.	Kurvitse	"	"	"	0,1 h.	o. Põlva r. Taevaskoja	1,5 3	2
121	Kalju Mähar, Veriora vaksali ag.	Mähari	—	Veriora	Võru—Räpina	0 h.	o. Põlva r. Veriora	2 0,5	2
122	Karl Sulengo, Veriora rdj., Männisalu kt.	Kuivamäe	Männisalu	"	Võru—Räpina	1,5 h.	r. Veriora o. Pahtpää	0,5 1,5	2
123	Paul Lääne, S.-Veerksu pk., Räpina	Hani-Peetri	Sülgoja	Räpina	Räpina—Võõpsu	1,5 h.	r. Veriora o. Võõpsu	13 2	4
124	Alfred Oinus, Mooste ag., pk. 1	Kurgi	Viira	Mooste	Tartu—Räpina	6 h.	r. Holvandi o. Rasina	7 6	4
125	Heino Tarro, Misso ag., pk. 30	Tarro	Lemmatsi	Misso	Riia—Pihkva	0,1 l.	r. Lepassaare o. Misso	30 0,5	40
126	Ernst Veiko, Misso ag., pk. 6	Veiko	Pulli	"	"	0,2 p.	r. Lepassaare o. Misso	0,5 30	40
127	Alo Kurg, Kokemäe pt., Haanja	Kuremäe	—	Haanja	Haanja—Rõuge	0,5 l.	r. Võru o. Haanja	18 3	5
128	Elvi Lehiste, Risttee pk., Võru	Kaloga	Kaloga	"	Misso—Võru	0 p.	r. Võru o. Risttee	13 1	3
129	Karl Sökk, Saverna, Valgjärve	Pažo	Sirvaste	Valgjärve	Tartu—Kanepi	0 p.	r. Vastse Kuuste o. Saverna	20 1,5	2
130	Haljand Sarv, Vastse-Otepää pt., Otepää	Kolokriisa	Aiaste	"	Sirvaste—Otepää	0 p.	r. Palupera o. Sirvaste	20 2,5	6
131	Hillar Rebane, Vastse-Kaspera, Kurenurme	Kaspera	—	Linnamäe	Võru—Viljandi	2,5 l.	r. Kurenurme o. Sulbi	1,5 5	5
132	Armin Puusepp, Lepassaare ag.	Kütiti	Tabina	Lasva	Võru—Petseri	0 l.	r. Lepassaare o. Vastseliina	3 11	2

P E T S E R I M A A.

133	Uljana Muhin, Šumilkino pk., Roodva	—	Šumilkino	Roodva	Pihkva—Riia	1 p.	r. Petseri o. Roodva	25 7	10
134	Ivan Boikov, Šumilkino pk., Roodva	Veršovaža Gora	Djatlova	"	"	3 p.	r. Petseri o. Roodva	23 6	4
135	Anna Gruusis-Pavul, Laura, pk. 34	Kengi	—	"	Petseri—Laura	5 h.	r. Petseri o. Laura	30 5	30
136	Peter Gross, Metsa pt., Roodva ag.	—	—	"	Lugi—Greveli	"	r. Petseri o. Kleesino	25 9	30

Maanoorte õõbimiskoha külastajate kaustik.

Õõbimiskohtade korraldajail maanoortel tuleks külastajaist ülevaate saamiseks sisse seada külastajate kaustik, milleks sobib hästi ruuduline või jooneline koolivihk. Kaanel asuvale nimesildile tuleks kirjutada:

„Maanoorte õõbimiskoha nr. külastajad”.

Algus:
Lõpp:

Õõbimiskoha numbrina tuleks märkida vastav nr. õõbimiskohtade nimekirjast (Käesolevas „Tõusvas Nooruses”). Kaustiku esilehele tuleks märkida kõik andmed, mis toodud õõbimiskohtade nimekirjas. Kaustik täita allpool-avaldatud vormi kohaselt ja saata Ülemaalsele Maanoorte Ühendusele hiljemalt 1. novembriks.

Maanoorte õõbimiskoha külastajate kaustiku vorm.

Järjek nr.	Külastaja nimi.	Organisatsioon.	Millal		Kust tulnud	Kuhu läinud	Külastaja allkiri
			tulnud	läinud			
1 sm.	8,5 sm.	7 sm.	1 sm.	1 sm.	5,5 sm.	5,5 sm.	5,5 sm.

10 käsku ööbimiskohtade kasutajaile.

Eespool avaldatud maanoorte ööbimiskotade nimekirjas on 136 maanoore kodutalu, kus maanoortest matkajaile võimaldatakse öömaja. See on suur vastutulelikkus nende 136 maanoore poolt matkajaile. Vastutasuks peaksime matkajatena omalt poolt kõik tege-ma, et ööbimiskohtade pidajaile võimalikult vähem tüli valmistada. Alljärgnevad 10 käsku peaks meeles pidama iga matkaja.

1) Ööbimiskohta katsu jõuda hiljemalt kell 10 õhtul!

2) Kohale jõudes küsi esmalt ööbimisko-hapidajast-maanoore järele!

3) Esitle end ja palu viisakalt luba ööbi-miseks!

4) Kui mõned toiduained on otsa lõp-penud, piüta neid talust osta (leiba, piima). Asu päälle magamaminekuks ettevalmistust õhtuainele ja ära oota, et hakataks valmis-tama mingit „külaliste toitu“!

5) Kui ööbimiskoha korraldaja maanoor või ka teised taluelanikud on huvitatud matka senisest käigust ja muljeist, ära keel-du väikestest vestlustest!

6) Öörahu saabudes ära kõnni ringi joo-givett otsides, vilistades ega lauldes.

7) Ära suitseta ööbimisruumis!

8) Hommikul ära „unusta“ öiendada ar-veid (kui on saadud toitaineid)!

8) Lahkudes täna viisakalt ööbimiskoha võimaldajat ja selleks kaasaaitajaid!

10) Ära võta kohustusi, millede täitmine raskeks muutub. Kui lubad ööbimiskoha võimaldajale kirjutada või saata mõne foto, siis tee seda!

Kaasavõetavaid esemeid olgu võimalikult vähe, kuid nende hulgas ei tohiks puududa maanoorterangi liikmekaart ja matka-päevik. Viimase ülesannet täidab väga hästi mõni kaustik, kuhu märgitakse eraldi iga päeva kohta tehtud tähelepanekud, mul-jed ja meeleolukirjeldused. Kui matkal võõ-ras paigas tekib mõningaid omal jõul ülesaa-matuid raskusi, siis tuleks pöörduda koha-päälse haritlaskonna poole, (kooliõpetajad j. t.) või üles otsida maatulunduskonsulent. Üldnõudeks on siiski, et matkaja tulgu en-daga ise toime ja tülitagu kohalikke ela-nikke võimalikult vähem.

Kirju rida.

Korraldatakse rohkesti maanoorte õppelaagreid.

Möödunud aastate eeskujul korraldatakse ka tänava terve rida maanoorte õppelaagreid. Laagrid oma kestvuselt on enamasti 2–3-päe-valised. Enamus õppelaagritest on 1–2 põllu-meeste konvendi-piirilised. Mõnes maakonnas korraldatakse ka laiemaulatuslikud õppelaag-rid. Nii on Viljandi- ja Petserimaa õppelaag-rid poole maakonna ulatuslikud ja Pärnumaal korraldatakse ülemaakondlik õppelaager (Aud-ru riigimõisas), mis kestab 3 päeva ja kus vii-masel päeval leiab aset ka maakondlik maa-noorte süvipäev ühes vastavate pidustustega.

Seni saabunud andmetel korraldatakse maa-kondade järgi õppelaagreid järgmiselt: Viru-maal — 8, Saaremaal — 5, Võrumaal — 5, Tartumaal — 4, Läänemaal — 3, Harjumaal — 3, Petserimaal — 2, Viljandimaal — 2 ja Pärnumaal — 1. Järva- ja Valgamaa õppe-laagrite kohta puuduvad veel andmed.

Leedu maanoorte juubelpidustused.

Leedu maanoorteliikumise kümne aasta juu-beli puhul korraldatakse 29. ja 30. juunil Vil-niuses suuremad maanoorte pidustused. Kuul-davasti kutsutakse neid pidustusi jälgima maa-noorte juhte välismaalt, muuseas ka Eestist.

Rohkesti noori võtab osa suhkru- peedi kasvatamisest.

Suhkrupeedi kasvatamisest osavõtmiseks saabus Ülemaalsele Maanoorte Ühendusele ülesandmise üle 1000-lt maanoorelt. Kõigile ülesandjatele saadeti Ülemaalse Maanoorte Ühenduse poolt välja agr. E. Nugis'e raa-mat „Suhkrupeedi kasvatamise ja siirupi val-mistamise õpetus“.

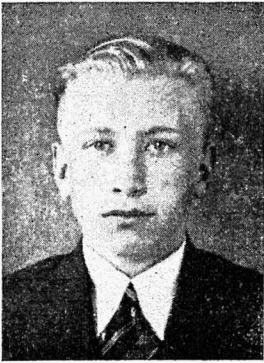
Kanepiseemne puudus takistab kanepikasvatuse võistlust.

Põllutöökoja poolt korraldatud kanepi-kasvatuse võistluseks oli ülesandmine maa-noorte poolt väga elav. Sellepärast Põllu-töökoja poolt varutud kanepiseemnest ei jat-kunud kaugeltki kõigile võistlejatele. Hilise-mal kanepiseemne juuremuretsemisel aga selgus, et tänavuse elava huvi tõttu kanepi-kasvatuse vastu oli kanepiseeme juba mai algul meie seamneturult täielikult otsas. Sel-lepärast suudeti rahuldada kanepiseemnega ainult osa kanepikasvatuse võistlusteks üles-andjaid.

Kehtna Maanoorterang korraldas kõne- võistluse.

Kehtna Maanoorterang korraldas 27. ap-rillil omavahelise koosviibimise, mille kavas oli ka kõnevõistluse ringi liikmeile. Võistlu-sel esikohale tuli Asta Pärtel, kes kõneles teemal: „Maanoor ja kodutalu“. Teisele au-hinnale tulid L. Saulep ja L. Pärre.

Võitjad „Tõusev Nooruse“ tellimise võistlusel.

*Meinhard Rohemäe,
kohviserväsi võitja.*

*Helmi Salupõld,
ETK jalgratta võitja.*

*August Maidla,
fotoaparaadi võitja.*

Maanoortering Sadalasse.

Hiljuti peeti Sadala vallas Leedi Maanoorteringi asutamiskoosolek. Kohal oli ja astus ringi liikmeks üle 30-ne noore. Ringivanemaks valiti Osv. Kasemaa.

Sutlepa maanoored korraldavad metsapäeva.

Noarootsi vallas asuv Sutlepa Maanoortering otsustas korraldada Sutlepa algkooli juures metsanduspäeva. Ühel ajal sellega toimival kodukaunistamispäeval tahetakse ka Sutlepa uue koolimaja ümbrust korraldada ja kaunistada. Veel otsustati ringi juure ellu kutsuda aiatöörühm ja ringi liikmete vahel korraldada juurviljakasvatuse võistlus.

Elva maanoorte õppelaager Kirepis.

Elva konvendi maanoorte ühenduse ümber koondunud maanoorteringidele korraldatakse 1. ja 2. juunil Kirepis Enno talus õppelaager. Maanoorte ühenduse juhatus poolt väljatöötatud kava kohaselt on õppelaagris päätählepanu pööratud praktilistele talutöödele ja võistlustele.

Välkkõnede õhtu Keila Maanoorteringis.

Et arendada maanoorte esinemisjulgust, kiiret mõtlemis- ja otsustamisvõimet, on maanoored kõneoskuse arendamisele pannud õige rohkete rõhku. Referaatide kõrval on maanoorteringides korraldatud ka välkkõnede õhtuid, mis tublisti on kaasa aidanud kõneoskuse arendamisel. Keila Maanoortering korraldas oma liikmetele välkkõnede õhtu Keila põllunduskoolis, kus lühikeste ettekannetega esines 12 maanoort. Kõneteemad võeti loosi teel ja kõnelemiseks oli aega antud 2—5 minutit. Noorte ettekanded said üldise tunnustuse osaliseks, ning õhtu paremaks kõnelejaks osutus ringi liige Vold. Kaare.

Räpina Maanoorteringi omaloomingu võistlus.

Räpina Maanoorteringi korraldusel toimus omaloomingu võistlus novelli, jutustuse ja luuletuse alal. Osa võttis 6 võistlejat 14 tööga. Novellide alal sai esimese auhinna Ev. Toodingi töö „Haavako“. Jutustuste alal sai parema auhinna P. Rändsaare töö. Luuletuste alal sai parema auhinna H. Kliiman. Välja anti kokku 6 esimest, teist ja kolmandat auhinda, pääle selle mõned ergutusauhinnad.

Kasaritsa maanoored on aktiivsed.

Kasaritsa Maanoortering on paisunud üheks võimsamaks Võrumaal. Ringil on liikmeid praegu 186, neist 127 tegevliiget, 49 toetajaliiget ja 10 noorliiget. Möödunud aastal tuli ring Võrumaa maanoorteringide vahelisel võistlusel esikohale, omandades rändauhinnana hõbekarika. Ringi juhivad esimehena V. Kapp ja liikmetena A. Tolk, A. Zopp, H. Ilves, H. Toomsalu, E. Mägi ja H. Liiv. Ringivannemaks on juba algusest saadik agar noorsootegelane Paul Laugamets ja asemikulks Ludvi Järv.

Kirjatööde võistlus Tõstamaal.

Pühapäeval, 21. aprillil pidas Tõstamaa Maanoortering oma üldkoosolekut, kus tähtsamaks punktiks oli kirjatööde võistluste auhindade kätteandmine. Auhindamise komisjon tunnustas parimaks, s. o. I auhinna vääriliseks Helmi Jõekalla se töö „Isa ja poeg“, II auhinna sai Elfriede Pärj ja III auhinna Erna Söö.

Misso maanoored kaunistasid surnuaeda.

Misso Maanoortering Võrumaal rajas kohaliku kalmistu ümber elavtara. Puid istutati esimesel istutamispäeval üle 200 meetri. Ring võtab kalmistu täielikult enese kaunistada puude, pöösaste ja taradega.

Kädva Maanoortering hoogsas töös.

Kädva Maanoorteringi möödunud aasta tegevusaruandest võiks märkida: puhiti 5600 kg seemnevilja, võeti osa heinaseemne ja sööda-kaalika kasvatamise võistlustest. Ringi piirkonnas korraldati köögiviljakasvatamise võistlus. Liikmete vaimseks arendamistööks rakendati ellu õpiring ning jätkati referaat- ja vaielusõhtute korraldamist. Spordiharu näitas viljakat tegevust spordipeo, kergejõustiku ja suusatamisvõistluste korraldamisel.

Käesoleva aasta tegevuskava näeb ette rida võistlusi aianduse ja spordi alal. Jatkatakse seemnevilja puhtimise ja heinaseemne kasvatamise võistlusi. Uue alana võeti kasvasse suhkrupeedi kasvatamine. Ringi 5-da aastapäeva puhul korraldatakse kevadpidu ühes lipu õnnistamisega.

Maanoorte juhtide kool Saaremaale.

Kuressaare konvendi Maanoorte Ühenduse üldkogu otsustas ellu kutsuda maanoorte juhtide kooli, mis alustaks tööd Kuressaares, Pihntlas ja Kaarmal. Õppetöö toimub äripäeva õhtupoolikul ja pühapäeviti.

Uusi mängulaule maanoortelt.

Uute algupäraste mängulaulude saamiseks, millest tuntakse puudust noorte pidustustil ja seltskondlikel koosviibimistel, otsustas Saaremaa Maanoorte Ühendus välja kuulutada uute mängulaulude sõnade loomise võistluse juba tuntud viisidele.

Otepää oli konvendi-piirkonnaline kursus.

Veebruarikuus toimus Otepää konvendi maanoorte ühenduse korraldusel maanoorteringi juhtide täienduskursus, millest võtsid osa esindajad kõikidest ringidest. Lektoritena esinesid kursusel Põllutöökoja ja kohalikud maanoorte juhid.

Prangli maanoorte üritusi.

Hiljutisel ringi töökoosolekul kuulutati välja järgmised liikmete-vahelised võistlused: 1) võistluskirjatöö: „Mis võime meie, maanoored, teha oma kodutalu arenguks ja hüvanguks“; 2) tütarlastele kinda- ja sokimustrite kogumine ning nende värviliselt joonistamine ruudulisse vihku; 3) poistele ajalehtedest väljalõigete ja piltide kogumine talumajapidamise ja aianduse aladelt.

Maikuus otsustati korraldada pidulik ringi lipu õnnistamine. Samal koosolekul anti kätte ka auhinnad eelmistel võistlustel esikohtadele tulnud liikmetele: kirjatöös ja kodukorrastuses L. Teeharu'le ja köögiviljakasvatuses Ü. Vilismäe'le.

Rannu maanoorte juubeli-koosolek.

Rannu Maanoorteringil möödus 5 aastat asutamise ajast. Juubeli puhul peeti pidulik üldkoosolek. Juubeliks annetati kohaliku maanaisete seltsi „Laine“ poolt ringile 20 krooni.

Lasila maanoortering korraldas puutöökursused.

Lasilas toimusid 1.—27. aprillini Põllutöökoja meeskäsitöö konsulendi F. Roolehe juhatusel puutöökursused. Kursuslaste poolt valmistati nimetatud aja jooksul rohkesti nägusat mööblit. Valmistatud esemete näitus peeti Lasila algkooli ruumes 28. aprillil, kus väljapanekud võtsid oma alla terve ruumika saali.

Selgusid Pärnu Maanoorteringi paremad kõnelejad.

Aprillis toimusid Pärnu Maanoorteringis esmakordsed kõnevõistlused, kus selgusid ringi paremad kõnelejad. Ringi kõnemeistriks 1940. aastaks tuli Feliks Aasma, kelle kõne teemaks oli „Kodu“. Teisele kohale tuli Agnia Tali, teemal „Rohkem rahvuspära maanoorte ridadesse“, ning kolmandaks Vello Tamalu teemal „Erametsa tähtsusest talupidajale“.

Simuna kirjameistrid said auhindu.

Simuna konvendi maanoorte ühenduse poolt korraldatud kirjandite võistluse tulemusel selgusid 3. veebruaril. Rahalisi auhindu sai V. Väinumets, töö eest: „Kuidas peame oma ringis koosolekuid“, A. Mustassaar — „Mida teeksin oma koduküla majanduslikuks tõusuks“ ja E. Toming, kirjandi eest: „Minu muljeid Avanduse maanoorte õppelaagrist.“

Norra Maanoorteringi elust.

Norra (Koeru konvendis) Maanoortering, mis hiljuti tegi tagasivaate ja kavatsusi tuleviku suhtes oma korralisel aasta-pääkoosolekul, on oma esimese tegevusaasta mööda saatnud täieliku edu tähe all: levitati igasse talu „Tõusev Noorus“, korraldati mitmeid avalikke maale tähtsaid huviohtuid, pidusid, omavahelisi referaatõhtuid jne. Ringil on liikmeid ligi 30, ringivanemaks Ida Piigert.

Maanoorte juhtide õppepäevad Kambjas.

Kambja konvendi maanoorte ühenduse maanoorteringide juhtidele peeti jaanuarikuu lõpul kahepäevalise kestvusega õppepäevad, millest oli arvukalt osavõtjaid.

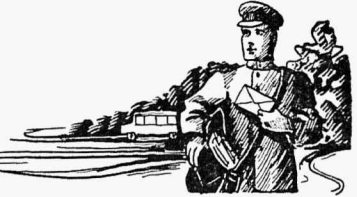
Lektoriteks õppepäevadel oli maakonna maanoorte instruktor H. Saar, pr. H. Paglant, konsulent V. Roos ja noortevanem J. Tart.

Kudina maanoorteringi laialdane tööväli.

Kudina Maanoortering valis 1940. aastaks uue juhatuse. Esimeheks valiti P. Männik, liikmeteks K. Maanus, R. Kalm, H. Allikas ja L. Sepp. Ringi juures töötavad edukalt maatulundus-, kõne-, näitekunsti-, laulu-, muusika-, spordi-, male- ja rahvatantsu töörühmad. Ringil on 50 liiget, nende vanemaks on algkooli juhataja Hugo Vadi.

KIRJAVAHETUS

Kaasnoortega kirjavahetust soovivad.

Virumaalt:

„Maret Sinisilm”, Uniküla, Viru-Maidla.
„Reet”, Aruvälja, Viru-Maidla.
„Tiiu”, Aru, Viru-Maidla.
„Lembit Lehola”, Aruvälja, Viru-Maidla.
„Sergius”, Uniküla, Viru-Maidla.
„Fantoom”, Aidu-Liiva kt., Viru-Maidla.
„Sule Märt”, Uniküla, Viru-Maidla.
„Säde”, Uniküla, Viru-Maidla.
„Leedi”, Savala, Viru-Maidla.
„Kristjan”, Uniküla, Viru-Maidla.
„Väike Tom”, Kadila ag., Veadla pk.
„Pikk Sam”, Kadila ag., Veadla pk.
„Milvi Urbala”, Raktvere, Lai 15—2.
„Ene”, Unukse pk., Kalvi ag.
Klaup, Olga, Oandu pk. 13, Viru-Maidla.
Kriisa, Helmi, Oandu pk. 14, Viru-Maidla.
„Viiulikunstnik”, Simuna, Rohu pk.
„Nurme Lõke”, Simuna, Rohu pk.
„Igatsev Mari”, Simuna, Rohu pk.
„Kandle Juss”, Simuna, Rohu pk.
„Metsalill”, Simuna, Rohu pk.
„Juta Laane”, Simuna, Rohu pk.
„Jaunart Jauram”, Simuna, Rohu pk.
„Oskar Osav”, Simuna, Rohu pk.
„Luule Tiib”, Simuna, Rohu pk.
„Vallatu Väike”, Simuna, Rohu pk.
„Vally Angervaks”, Simuna, Rohu pk.
„Heljo Voog”, Simuna, Rohu pk.
„Liina”, Simuna, Rohu pk.
„Rässu”, Simuna, Rohu pk.

Harjumaalt:

Koha, Artur, Varbola ag., Ohukotsu pk.
Rahu, Heino, Varbola ag., Ohukotsu pk.
Käbi, Helju, Varbola ag., Ohukotsu pk., Ülejõe kt.
Stroom, Herbert, Kuimetsa ag.
Põlluste, Hansel, Kuimetsa ag.
Lehtmaa, Echnis, Kuimetsa ag.
Kuuse, Jaan, Kuimetsa ag.
Raiamäe, Endel, Kuimetsa ag.
Põlluste, Voldemar, Kuimetsa ag.
„Ants 13”, Kõue ag., Vanamõisa pk.

Angerjas, Benita, Pikavere pt., Peningi ag.
Angerjas, Hugo, Pikaveree pt., Peningi ag.
Ööbik, Magda, Pikavere pt., Peningi.
Ilves, Rosette, Pikavere pt., Peningi.
Ilves, Babette, Pikavere pt., Peningi.
Ilves, Helga, Suursoo pt., Aruküla ag.
Pappel, Johannes, Suursoo pt., Aruküla ag.
Ruben, Bernalt, Suursoo pt., Aruküla ag.
Reimaa, Astra, Suursoo pt., Aruküla ag.
Reimaa, Roland, Suursoo pt., Aruküla.
Kuuse, Eduard, Suursoo pt., Aruküla.
Lipsmäe, Fredy, Suursoo pt., Aruküla ag.
Lipsmäe, Erich, Suursoo pt., Aruküla ag.
Teedla, Richard, Suursoo pt., Aruküla ag.
Liiva, Leo, Suursoo pt., Aruküla ag.
Pärn, Salme, Suursoo pt., Aruküla ag.

Läänemaalt:

„Talv”, Harald, Lähtru ag., Kokre pk.
„Tiki”, Helmi, Lähtru ag., Kokre pk.
Rommel, Helga, Lähtru ag., Kokre pk.
Valing, Vello, Lähtru ag., Kokre pk.
Tähve, Helmi, Lähtru ag., Kokre pk.
„Jänese poeg”, Voldemar, Lähtru ag., Kokre pk.
Marta, Martna ag., Ehmja pk.
Rajusalu, Evald, Turvalepa pk., Taebala ag.
Koppel, Rein, Turvalepa pk., Taebala.
Paarma, Anni, Leediküla pk., Taebala.
Paevere, Lehte, Kedre pk., Taebala ag.
Põldma, Alfred, Priguldi pk., Taebala ag.
Laaniste, Laine, Vontiküla pk., Taebala ag.
Proosväli, Helga, Kirimäe as., Taebala ag.
Eilmaa, Arnold, Kirimäe as., Taebala.
Ilumäe, Erich, Kirimäe pk., Taebala.
Maripuu, Elvi, Kivimäe pk., Taebala ag.
Heinmets, Heino, Vigala-vaks. ag., pk. 48.
Jõeorg, Juku, Vigala-vaks. ag., pk. 48.

Kaljurand, Ants, Vigala-vaks. ag.,
pk. 48.
Lehtpuu, Jüri, Vigala-vaks. ag.,
pk. 48.
Agapuu, Jaak, Vigala-vaks; ag.,
pk. 48.

Pärnumaalt:

„Leonida”, Soometsa ag.
Lank, Valve, Soometsa ag.
„Elfriide”, Soometsa ag.
„Lilli”, Soometsa ag.
„Elli”, Soometsa ag.
„Aino, Avamaa”, Häädemeeste, Võidu-
küla.
„Virve Ilumets”, Häädemeeste, Või-
duküla.
Alango, Randar, Orajõe jaam.
Tomson, Aleksander, Easalu pk.,
Pärnu.

„Don Guyot”, P.-Jaagupi, pk. 71.
„Laksi Tõnis”, Vahenurme pk., P.-
Jaagupi.
Ora, Hints, Tuule pk., Tali ag.
Vallaots, Albert, Tuule pk. Tali ag.
Kohv, Jaan, Tuule pk., Tali ag.
Saat, Elmar, Tuule pk., Tali ag.
Tipse, Helmi, Tuule pk., Tali ag.
Saat, Meeta, Tuule pk., Tali ag.
Roosma, Vilma, Tuule pk., Tali ag.
Leple, Maimu, Tuule pk., Tali ag.

Tartumaalt:

„Must Laev”, Vellevere pk., Elva.
„Karl Kate”, Vellevere pk., Elva.
„Mässav meri”, Vellevere pk., Elva.
„Põhjala Kalew”, Vellevere pk., Elva.
„Lembit Maala”, Vellevere pk., Elva.
Käomets, Aksella, Aru Poolemõisa
pk., Elva.
Kalliver, Hugo, Aru koolimaja pk.,
Elva.
Tamme, Karl, Aru Poolemõisa pk.,
Elva.
„Ülo Karilaid”, Aru Poolemõisa pk.,
Elva.
„Manivald Mõõgaste” Aru Poole-
mõisa pk., Elva.
Rammul, Villem, Aru Poolemõisa
pk., Elva.
„Emajõe ööbik”, Ehamaa ag., pk. 1.
„Kevadprintsess”, Ehamaa ag.,
pk. 1.
„Kevadprints”, Ehamaa ag., pk. 1.
„Vello Salu”, Ehamaa ag., pk. 1.
„Koit Hämarik”, Ehamaa ag., pk. 1.
„Mehis Järve”, Ehamaa ag., pk. 1.
„Aarne Uritõiv”, Ehamaa ag., pk. 1.
„Arvo Kevadvee”, Ehamaa ag., pk. 1.
„Alar Lainevoog”, Ehamaa ag., pk. 1.
„Kalev Kasemets”, Ehamaa ag.,
pk. 1.

„Puu-Juula 17”, Koogi pt., Saadjärve.
„Kruu-Mari 18”, Koogi pt., Saadjärve.
„Kevad-Ingel”, Koogi pt., Saadjärve.
Väike Sõstrasilm”, Koogi pt.,
Saadjärve ag.
Rebane, Leida, Valgjärve, Sirvaste.
Mäe, Enn, Valgjärve pk. 8.
Mäe, Oie, Valgjärve pk. 8.
Ojavee, Ed., Valgjärve pk. 8.
Tirul, Elmar, Valgjärve, Vastse-
Otepää pt.
Sarv, Haljand, Valgjärve, Vastse-
Otepää pt.
Sild, Marta, Valgjärve, Saverna pt.
Sokk, Kaarel, Valgjärve, Saverna pt.
Pöder, Jaak, Kanepi, Jõksi pk. 15.
Koger, Frieda, Kanepi, Jõksi pk. 19.
Koger, Frants, Kanepi, Jõksi pk. 19.

Võrumaalt:

„Meeli Merilaid”, Põlva, vallamaja
pk. 4.
„Kirjamees”, Põlva, vallamaja pk. 10.
„Henn Roosipuu, Põlva, vallamaja
pk. 6.
„Vetevoog Virve”, Boose pk., Antsla.
„Lainevoog Laine”, Boose pk.,
Antsla.
„Tormihoog Tiiu”, Boose pk., Antsla.
„Kaseorg Kati”, Boose pk., Antsla.
„Soovere Sirje”, Boose pk., Antsla.
„Merihid Meery”, Boose pk., Antsla.
„Muru Mari”, Boose pk., Antsla.
„Mägiste Milvi”, Boose pk., Antsla.
„Randla Helvi”, Boose pk., Antsla.
„Luigavete Lembit”, Boose pk.,
Antsla.
„Heldi”, Jaama pk., Võru.
„Maie”, Jaama pk., Võru.
„Vello”, Uue-Kasaritsa pk., Võru.
„Herman”, Räppo pk., Võru.
„Helve Kannike”, Erastvere as. pt.,
Võru.
„Leiu”, Erastvere as. pt., Võru.
Paluoja, Kalju, Linte pk. 6, Räpina.

Järvamaalt:

Rannaste, Heli, Kirna ag., pk. 21.
Rand, Evi, Kirna ag., pk. 27.
Randuja, Elli, Kirna ag., pk. 27.
„Aili Koit”, Vodja ag., pk. 7.
„Taevapuna Kusti”, Vodja ag. pk. 7.
„Kikk”, Vodja ag., pk. 19.
„Rein Salu”, Vodja ag. pk. 7.
„Vare Juss”, Vodja ag. pk. 7.

Saaremaalt:

Alas, Heino, Pidula pk., Kihelkonna.

Valgamaalt:

„Lillenurm”, Alfred, Sangaste mõi-
sa pk., Tõlliste.

Toimetuse ja talituse Tallinn, Pikk tänn. 40. Telefon 484-84. — Posti jooksev arve nr. 275.
Ilmub üks kord kuus. Tellimise hind: aastas kr. 2.—; 1/2 a. kr. 1.10. Üksiknumber 20 senti.
Vastutav pää- ja tegevtoimetaja agr. Arno Talvoja.

Ühingu „Eesti Lihaeksport“

äriseis 31. detsembril 1939. a.

AKTIVA.

PASSIVA.

Kassa- ja pangaarved	Kr. 2.072.024.08	Kapitalid:	
Väärtpaberid	„ 191.337.57	Osakapit. ja osakap. kogu-	
Kinnis- ja vallasvarad	„ 2.814.043.29	mise summad	820.775.44
Deebitorid	„ 2.118.075.01	Tagavarakap.	696.978.24
Nõudevekslid	„ 246.325.24	Tegevuskap.	235.729.54
Kaubad ja materjalid	„ 1.633.046.40	Kindlust.-kassak.	161.014.05
Garantii-deebitorid	„ 2.648.815.—	Amortisatsiooni-	
Üleminevad summad	„ 7.457.20	kapital	1.377.400.68
			Kr. 3.291.897.95
		Pangaarved	„ 2.467.598.78
		Riiklikud laenud	„ 1.118.052.40
		Kreeditorid	„ 391.810.32
		Tagasimakset. osamaksud	„ 4.648.08
		Maksuvekslid	„ 1.500.000.—
		Garantiid	„ 2.648.815.—
		Edasiantud nõudevekslid	„ 243.060.84
		Üleminevad summad	„ 10.344.20
		1939. a. ülejääk	„ 54.896.22
	Kr. 11.731.123.79		Kr. 11.731.123.79

Ühingu „Eesti Lihaeksport“

1939. a. tulude-kulude arve.

KULUD.

TULUD.

Kulud	Kr. 5.837.135.54	Tulud kõigist operatsiooni-	
1939. a. ülejääk	„ 54.896.22	dest	Kr. 5.892.031.76
	Kr. 5.892.031.76		Kr. 5.892.031.76

Ühingu „Eesti Lihaeksport“ müügid

	1939. a.	1938. a.
Väliturul	Kr. 207.789.330.53	Kr. 13.253.303.47
Siseturul	„ 9.200.967.21	„ 6.499.830.61
	Kr. 29.990.297.74	Kr. 19.753.134.08

LÄÄNE-EESTI ÜHISPANK

MÄRJAMAAL.

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

Tsemendi- ja betoonitööde kursused,

mis Põllutöökoja ja Kunda tsemendivabriku ühisel aktsioonil peeti k. a. 22.—27. aprillini ja 8.—19. maini Kundas, leidsid rohket osavõttu. Peagu kõikidest konventidest oli antud ülesse soovijaid, kuid kahjuks paljud ei saanud kohale tulla.

Esiimesel kursusel osavõtjaid oli 90, teisel — 45 inimest.

Kursustel valmistati igasuguseid tsementkive, -borusid, -poste, -põrandaid, -küünasid, puhaslauda sisustus 3-le lehmale, silo 12 m³ mahuga ning vormid selle silo jaoks, mis antakse tasuta kasutada põllupidajatele Kunda ümbruskonnas.

Arvesse võttes kasvavat huvi tsemenditööde vastu põllupidajate seas, Kunda vabrikuvälitsus otsustas 11.—15. juunil korraldada veel ühe ja kui osavõtjaid tuleb rohkem, siis 17.—20. juunil teise kursuse, et igast konvendist saaks vähemalt 2 inimest kursustest osa võtta. Nende kursuste kava on samasugune kui endistelgi.

Osavõtta soovijaid palutakse registreeruda a.-s. Tsemendivabriku „Port-Kunda” nõuandebüroos, Valli 4—6, Tallinn, tel. 450—17 kuni 6. juunini, äratähendades, millisest kursusest on tal sobivam osa võtta. Vastavalt ülesantud arvule määratakse kursuste arv ja saadetakse igale registreeritule kirjalik teadaanne ühes kursuste täpse kavaga. Maanoortel on eriti soovitatav nendest kursustest osa võtta.

ILMUS väärtulik populaarteaduslik raamat auhinnaks, kingituseks ning vajaliseks käsiraamatuks matkajale:

„Taevaskoda ja Valgemetsa sõnas ja pildis“

Toimetanud kunstnik-kirjanik Jaan Vahtra ja maanoortetegelane-pedagoog Albert Ivask.

Raamat annab täieliku ülevaate meie kodumaa kauneima koha Taevaskoja ja selle naabersuvituskoha Valgemetsa loodusest, geoloogiast, taime-, looma-, linnu- ning kalariigist elavasõnalises populaarteaduslikus käsitluses, esitab Taevaskoja muinasjutte, kohalikku murret, suvituse- ning matkaolusid, meeleolupilte, vesteid, kirjutusi loodustedlastelt, õngesportlastelt, suvitajatelt, matkajatelt jne. Välimus esinduslik.

Teoses on toodud 3 ülevaatlükku maakaarti ning 70 kunstipärasest originaalfotot. Kaust 21×14 cm. 128 lehekülge. Hind kr. 1.50.

Pealadu

„KOOLIVARA“ raamatukaupluses

Tartus, Võidu tän. 10.

Maanoored, see raamat on ehteks teie isiklikus raamatukogus kui ka asendamatuks käsiraamatuks matkamisel ning kodumaa tundma õppimisel.

Ilmus trükist: A. Mätlik, J. Port, A. Siimon

AIANDUSE ÕPPERAAMAT

Hind Kr. 5.20

Raamat on koostatud juur- ja puuvilja kasvatuse ning iluaianduse kohta ja rikkalikult varustatud ühe- ja mitmevärviliste piltidega.

Hinno, Pant ja Prima

MAHLAD JA MAHLAJOOGID Hind Kr. 0.80

Kirs, Randma **TOORNAHAD** Hind Kr. 0.80

Vohlonen **LAMMAS** Hind Kr. 0.25

K.-Ü. „AGRONOOM“ Pikk tänav 36, Tallinn.

EESTI ÜHISTEGELINE KINDLUSTUS- KESKSELTS

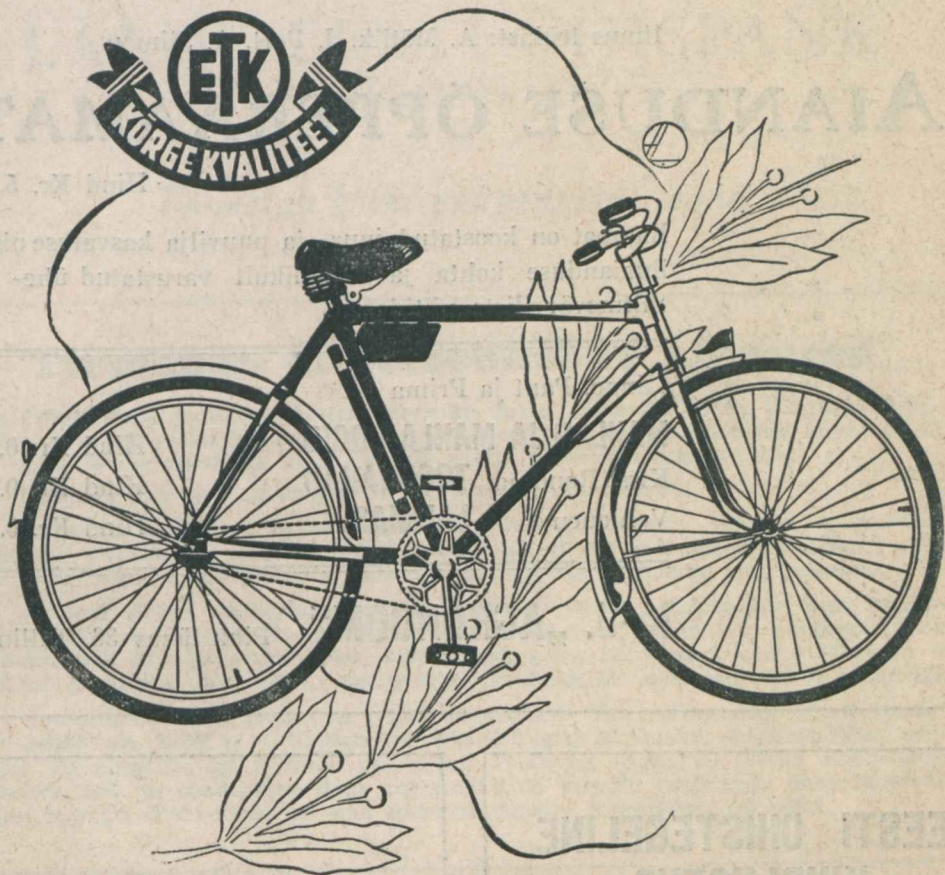
Tallinn, Suur Karja 19. Kõnetr. 426-83
Postkast 122

ÜHISTEGELIKKUDE
KINDLUSTUSASUTISTE
KESKKORRALDUS

Edasikindlustus.

Nõuanne.

Reserveeritud

ETK JALGRATTAD

LUX, ETEKA, ORIGINAL ja ORIGINAL-LUKSUS.

Moodsa ja täiusliku ehitusega, millega on saavutatud kerge liikuvus ja mugav sõit.

Müügil tarvitajate- ja majandusühinguis ning Tallinnas, müügilaos — Narva mnt. 19.

ETK jalgrattaga saavutate kiirust ja edu!